IX. évfolyam. 191. szám. Kedd, 1875. november 16

Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20.—
Félévre . . . . 10.—
Negyedévre . . . 5.—
Egy hóra . . . 1.80
Egy szám 8 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr. többször 10 kr.
Bélyegdij minden ide-tésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos 30 krajczár.

Egyetértés és Magyar Ujság

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Szerkesztői iroda: Budapesten IV. megyeháztér 9. sz. hova a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el, Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.

Kiadó-Hivatal: Budapest, IV., Megyeháztér 9. sz. Vodiáner F. nyomdájában

Előfizetési feltételek
az
„EGYETÉRTÉS és MAGYAR UJSÁG"-ra.

Évnegyedre . . . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . . . 10 frt. — kr.
Egy hóra . . . . . 1 frt. 80 kr.

Az előfizetési pénzek s utalványok az **„Egyetértés és Magyar Ujság"** kiadóhivatalának Vodianer nyomda, megyeháztér 9. szám alatt küldendők.

Az uj megye.

I.

Az már a mi végzetünk, hogy minden 5—6 év uj provisoriummal ajándékozzon meg bennünket, legyen absolut vagy alkotmányos időszak napirenden 48 óta, minden 5—6 év uj provisoriumot teremtett 1849-től 1855-ig a rémuralom, 1855-től 1860-ig a rendszerezett absolutismus, 1861-től 1867-ig a Schmerling-provisorium, 1867-től 1871-ig alkotmányos provisorium, 1871-től máig a virilis megyék, mától veszi kezdetét ismét egy uj megyei provisorium, előreláthatólag ismét 5—6 évig, hacsak a képviselőház Tisza Kálmán uj megyéinek meg nem adja a halálos dőfést, s valami okosabbat nem gondol.

S miután e fatumszerü sorsát hazánk eddig sem kerülhette el, s valószinü, hogy most sem kerüli el, hogy egy ujabb áldástalan provisorium kisérletének küszöbére taszittassék, bármit mondjunk is, ez oknál fogva nem volt szándékom az uj intézmény tervezete birálatába bocsátkozni, midőn egy beregmegyei barátomtól érkezett levél megváltoztatta szándékomat. A levél egyes pontjai igy hangzanak: „Az tagadhatlan, hogy Tisza ez uj tervezete hasonlit azon ebédhez, melylyel ha jól emlékszem a mult évben tractálta meg ugyan ő az akkori jobboldalt. Az egyes ételeket egy tálba töltögetve adta fel az asztalra — az adoma szerint. Külön-külön minden ételnem jó volt, egy tálba töltögetve, élvezhetlenné lett. Ilyenforma az uj közigazgatási bizottság tervezete. Egyes helyes eszmék, tervezetek, jók. A „közigazgatási bizottság" nagy táljába összeöntögetve, élvezhetlenné lett. Még is látok benne — folytatja a levél — egy jó irányt, legalább igy tételezem fel Tiszáról, s ez az, hogy ő minden közigazgatási ágat egy tálba advan fel, helytelenül összekavarva, — czélja az lehet, hogy a közigazgatási bizottságba decentralisálván azon „nenyuj hozzám virágokat" melyekre oly féltékenyek az autonomia ellenségei, megtörje az utat, hogy a rosz közigazgatási bizottság intézményéből, majd átplántáltassék az, a valódi megyei önkormányzat kertjébe." stb. stb.

Ugy sejtem, hogy e vélemény más főkben is megfogamzott már, lehet, hogy vannak sokan, a kik teljes jóhiszemmel, mások desperatióból kultiválják is. Ily fajta vélemény atmospherájában vert gyökeret nálunk 1867 óta, amaz akkorában teremtett intézmény is: „Jó lesz ebből" — mondók, csak kezdjük meg, — a végét ma siratja már egy ország.

Sokan mondják már is, hogy ki hihetné el, hogy Tisza Kálmán, az önkormányzat barátja, épen az önkormányzatnak ásná sirját ez uj intézménynyel? Tisza Kálmánról, ki az önkormányzat barátja, azt hiszik, hogy hátulsó ajtón fogja majd ez intézmény utját megteremteni a valódi önkormányzatot. Ez is olyan csalódássá fogja magát kinőni, mint a milyen volt az, mely az 1867-es institutiótól várta az ország függetlenségének létrejöttét.

Én megengedem, a vesék vizsgálatára erőm nincs, hogy Tisza Kálmán barátja még mindig az önkormányzatnak; — hanem akkor ő maga sem tudja, hogy szervezett közigazgatási bizottságával sirt ásott az önkormányzatnak, melybe eltemettetni fog, ha életbe lép 4—5 év alatt. Hiszen, ha e tervezetet, mint önkormányzati intézményt fogadjuk el, életbelépésének első évében, nem lesz ember az országban, ki el nem itéli az önkormányzatot. Isten óvjon attól, hogy e tervezetet, mint önkormányzati institutiót tekintsük, az önkormányzat elve szent nevében tiltakozunk azon felfogás ellen, hogy ez intézmény, önkormányzati institutió volna. Nem az, s visszautasitjuk a centralisták azon ravasz számitással tett ráfogásait, hogy az „önkormányzati institutió", még pedig a magyar megyei önkormányzat szelleme értelmében, mint ezt az „indokolás" is megmagyarázza: nem egyéb, mint egy igen ferde intézmény, melyet mindenki oda magyarázhat, hogy az önkormányzat kompromittálására van számitva, s arra, hogy ennek háton s romjain felépitsék a helyzet kényszerüsége folytán is a centralizált kormányzatot.

Es hogy a dolog ugy áll, hogy ez intézmény, ugy a mint tervezve van egy képtelenség s igy, ha csakugyan, mint önkormányzati institutiót fogadnók el, ez az önkormányzat compromittálására szolgálna kizárólag, ezt egyszerre belátja mindenki, ki a közigazgatási végrehajtás menetét ismeri.

Soraim irásánál nem vezeti tollamat semmiféle párttekintet, vagy ebből folyó érdek. Tisztán s kizárólag a közigazgatás érdeke szempontjából fogom a tervezetet birálni. Elvi vitát az önkormányzat s a centralisatio illustrálására fölöslegesnek tartok, önkormányzati elveink ismeretesek, több izben elmondottuk már ezt, s az örökös ismétlés csak unalmassá válnék.

De midőn fenebb tiltakoztunk az ellen, hogy Tisza intézményére az „önkormányzati" bélyeget nyomhassa, ezzel kifejezést adtunk annak, hogy a tervezetet egy közigazgatási intézmény tervezetének tartjuk, mely ha jelleget visel magán, az nem egyéb, mint egy átmeneti jelleg a centralisatióra. És itt igazsága van Mocsáry Lajosnak, hogy jobb volna, ha ily átmeneti kinzás helyett, egyszerre behoznák a Bach-rendszer institutióit, midőn ugyis minden lépés oda vezet.

Nagyon természetes, hogy minden intézmény czélja a közigazgatás gyors és biztos intézése lévén s feltesszük, hogy a közigazgatási bizottság tervezőjét is e czél vezérelte, e czél szempontjából vesszük birálat alá az „uj közigazgatási bizottságot" is s kérdjük, valjon a közigazgatás gyors és biztos intézése, el leszen-e érve ez uj institutióval?

Válaszunk az: hogy épen nem. Ezt fogjuk beigazolni, még pedig gyakorlatilag, mert az elméleti okoskodások igen sokféleképen magyarázhatók.

Közbevetőleg reflectálni akarunk Tisza Kálmannak az indokolásban a kinevezés és választás felett röviden érintett párhuzamára, melyben előnyt látszik adni a kinevezésnek bizonyos feltételekkel.

Macchiavelli az intézmények s az emberi természet titkainak bámulatot keltő ismerője a kinevezés és választás felett Titus Livius czimü müvében következőleg elmélkedik: „Azonban a bölcseséget és az állhatatosságot illetőleg azt mondom, hogy a nép bölcsebb állandóbb és helyesebb itélettel bir, mint a fejedelem . . .

Látjuk a tisztviselők választásában, hogy sokkal jobb választást tesz, mint akármely fejedelem . . . . elég legyen ennek bizonyitására a római népre utalni, mely annyi századon át annyi consul és tribun választásokon alig számitott négyet, mit meg kellett bánnia."

Hazánkban pedig mi utalhatunk a bünügyi statistikára, hogy vajjon talál-e ott 52 vármegyéből az elmult időkben becstelenitő büntetést, elitélt választott alispánt. Tóth Vilmos volt belügyér őszintén bevallotta, hogy ministersége egész ideje alatt nem volt baja becstelenitő bünténynyel vádolt alispánnyal. Csak tekintsünk hátra néhány évvel, s látjuk, hogy a kinevezett magas hivatalnokok köréből mennyi, sőt miniszterek is szerepeltek becstelenitő büntények ügyében a törvényszékek előtt.

Minden intézménynél pedig első és fő az: hogy biztositsa a tiszta kezet.

Szederkényi Nándor.

A megyék, kerületek, vidékek és székek 1876 évi közigazgatási-, árva- és gyámhatósági kiadásainak fedezésére vonatkozólag eme **tjavaslat** osztatott ma ki a házban: 1. §. A megyék, a szepesi XVI. város, a Jászkun és Hajdu kerületek, Kővár, Fogaras és Naszód vidékek és a székely székek közigazgatási-, árva- és gyámhatósági kiadásai, valamint a királyföldi hatóságoknak „adjutum salariale" czimen járó államsegélyre az 1876. évben, a mennyiben a törvényhozás időközben másként nem intézkedik, 4.950,000 frt fog az állampénztárból kiszolgáltatni. Ezen törvény hatályának ideje alatt az emlitett törvényhatóságoknak ezen czélokra háziadónak kivetése meg nem engedtetik. 2. §. Ezen összeg a belügyminiszter által az illető törvényhatóságok között akként fog felosztatni, hogy minden törvényhatóság oly összegben részesitessék, a melyet az a belügyminiszter által az 1872., 1873., 1874. és 1875. évekre helybenhagyott költségvetése alapján tényleg igénybe vett, a mennyiben ezen összeg szükségét az 1876. évre is igazolja. Az egyes törvényhatóságok részére megállapitott évi illetmény havi részletekben előzetesen szolgáltatik ki. 3. §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyi és belügyi miniszterek bizatnak meg. — Budapest, 1875. november 5-én. Tisza Kálmán s. k. mint belügyminiszter.

Értekezés a közigazgatási tjavaslat tárgyában.

A fővárosi törvényhatóság képviselői tegnap fontos tanácskozmányt tartottak a közigazgatási törvényjavaslat tárgyában, melyet gyakorlati kivihetőség és elméleti szempontból éles birálat alá vettek s főleg arról szóltak, mily állást foglaljon el e tjavaslattal szemben a polgári elem. — Az értekezletre mintegy kétszázan jelentek meg s egészen megtöltötték a városház nagy tanácstermét. — A manifestatiót határozottan és szemmel láthatóan azon elv hatotta át, hogy védjék a község autonomiáját az állam mindenhatósága ellenében.

Havas Ignácz elnök megnyitván az értekezletet, tudatja az összejövetel czélját s az elnökség megválasztására hivja fel a jelenlevőket, mire Havas elnökül és Morlin jegyzőül választatik.

Várady Károly emel legelső szót s utal mindenekelőtt azon természetszerü különállásra, melyet a főváros minden ország állami szervezetében elfoglal, ennek méltánylására mutat a fővárosi municzipalis törvény meghozatala is, melynek alapján az administratió szerveztetett. E szervezetet azonban a közigazg. tjavaslat most megsemmisitéssel fenyegeti. E tjavaslat beillesztése a mostani keretbe megbénitaná a tanács müködését és sok zavart idézne elő. — Inditványozza tehát, mondja ki az értekezlet, hogy 1) az uj közigazgatási tjavaslatnak a fővárosra való kiterjesztése nem czélszerü; 2) kérvény intézendő az országgyüléshez és a belügyminiszterhez, hogy az uj javaslat az 1872: t. czikket ne érintse és 3) öttagu bizottság küldetik ki, hogy az szövegezzen e tárgyban feliratot, mely elfogadás végett be fog terjesztetni a legközelebbi közgyülésen.

Zmeskál István azzal toldja meg az inditványt, hogy a feliratne csak a főváros, hanem átalában az ország érdekei szempontjából birálja meg az uj tvjavaslatot.

Ráth Károly főpolgármester mint egyszerü bizottsági tag kiván a vitában részt venni, hogy helyreigazitson némely tévedéseket a tjavaslat czéljait s a kormány intentióit illetőleg. Kétségtelennek mondja, hogy a tjavaslat a fővárosra is ki fog terjedni, mit ő hivatalos állásából kifolyólag is mondhat. — Bátran meri azonban állitani, hogy e javaslatnak nincs egyetlen szakasza, mely a közgyülés eddigi jogait csak egy hajszálnyit is alteralja. Ez csakis a fegyelmi eljárást illetőleg történik. — A tanács hatáskörét azonban igenis alterálja s teendőinek tetemes része átszáll a közig. bizottságra, de hisz e bizottság $^2/_3$-ad részben a főváros közegeiből fog állani. — Hozzájárul ehez, ugymond — hogy a közigazgatási bizottság nemcsak oly ügyekre nézve lesz illetékes, melyek eddig is a főváros hatáskörébe tartoztak, hanem olyanokra nézve is, melyekre eddig a főváros semmi befolyást nem gyakorolt: ilyenek a rendőrségi, a posta, s távirda-ügyek, az igazságszolgáltatás administrátiója s a vasutügy. Ez egészen uj ügykör, melyre a főváros, a közig. bizottságban befolyást gyakorol. Az uj javaslat e szerint nem alterálja a főváros autonom jogkörét, hanem javitja, gyorsitja a közigazgatást.

Bródi Zsigmond szerint az uj javaslat laza szerkezetü, kevéssé világos, nem hozza rendbe az egyes közegek viszonyát, mindent félig rendez, halvány vonásokban, nemcsak zavart fog tehát okozni, hanem egyátalában nem vihető keresztül.

Tavaszy Endre nem bocsátkozik részletekbe, mert pártolja azon inditványt, hogy küldessék ki bizottság, a mely majd elkészíti a feliratot. Ő is sok hiányt lát a javaslatban. — Elfogadja Várady inditványát.

Hoffmann Pál szükségesnek tartja, hogy a kiküldendő bizottságnak itt adassék meg az irány s már a legközelebbi közgyülésen hozassék meg a határozat. — Szóló különben azt kivánja kifejeztetni, hogy az uj tjavaslat, mely nemcsak az önkormányzatot csorbitja, hanem a jó közigazgatást is meghiusitja, — legalább a fővárosra nézve ejtessék el.

Szentkirályi Mór oda nyilatkozik, hogy legjobb lett volna az uj rendezésnél határozottan fellépni: centralismus vagy municipalismus, ezek közt határozottan kellett volna választani. — Az uj javaslat csorbitja a municipalismust. A közigazg. bizottság, mely már nem municipális elem, önkénytelenül is közgyülés lesz. Szüntesse meg, ugymond, a kormány inkább az egész municipalismust, semhogy oly állapotot hozzon létre, mely nem lesz sem municipalismus sem centralismus.

Fenyvessy Adolf azt tartja, hogy azon teendőknek ellátásáról, melyeket a miniszterium magától el akar háritani, és pedig a törvényhatóság választottaival való ellátásáról kell majd gondoskodni a fővárosban is.

A vita ezzel be volt fejezve, s az inditványozók rövid felszólalásai után az értekezlet elfogadta Várady inditványát és Várady, Szentkirályi Mór, Kléh I., Hoffmann P., Bródy Zsigmond, Burián J. és Nyiri Lajost megbizta, hogy az itt kifejtettek alapján a közgyülésben felirati javaslatot terjesszenek elő.

Országgyülés.

I.

A mai vitát Cziple Zsigmond kezdte meg. Meghányta Borleát erősen, a miért az indokolatlan panaszokat emelt a kormány ellen a román nemzet elnyomása miatt. Utána Ürményi beszélt főként a véderő kérdésében, reflektálgatva Pulszky mult szombati szóbőséges beszédére. Ürményi után Lovász Miklós beszélt, értéktelenül. Utána felemelkedett Simonyi Ernő, kinek jeles beszédét alant egész terjedelmében adjuk. E beszédet itt nem jellemezzük; fényesebben tanuskodik annak szelleme értéke mellett, mint a leghangzatosabb dicséret. — Simonyi után beszélt gr. Péchy Manó, aluszékony, vontatott modorban. Aztán Németh Albert szólott, kimélet nélkül vetve Tiszának szemére, hogy ambiciójának aláveti az ország érdekét. Tisza valósággal nervozus lett; két óra elmult ugyan s mindenki szeretett volna hazamenni; de neki még beszélnie kellett, tőle megszokott gőggel, parlamentbe nem illő kifejezésekkel.

II.

A képviselőház ülése november 15-én.

Elnök: Ghyczy Kálmán. — Jegyzők: Wächter Frigyes, Molnár Aladár, Orbán Balázs. — A kormány részéről jelen vannak: Tisza Wenckheim, Perczel, Péchy, Szende igazságügyminiszter.

Elnök az ülést 10 órakor megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyve hitelesittetik. — Folyó hó 19-én a királynő névnapja lévén, az elnökség felhatalmaztatik ez alkalomból a képviselőház érzelmeinek szokott módon kifejezést adni. — Elnök folytatólag bemutatja Somogymegye feliratát, melyben a lóállitási kisérleteknek a honvédelmi miniszter által kibocsátott rendelet szerint való fentartását mellőztetni kéri. Hasonlóképp bemutatja Belső-Szolnokmegye feliratát a lóállitási kisérletek tárgyában kiadott honvédelmi miniszteri rendelet mellőzése iránt. E föliratok a kérvényi bizottsághoz tétetnek át.

Tombor Iván képviselő bemutatja a betegsége miatt a megjelenésben gátolt Kollanics Pál horvátországi képviselő megbizó levelét, melyet kér az állandó igazoló bizottsághoz utasittatni.

Simo Lajos előadó a gazdasági bizottság megbizása folytán a háznak 1875-ki év november havi költségvetését 86925 forint 41 krajczárral előirányozva, ugyszintén a szept. és oct. havi kiadásokról szóló kimutatásokat bemutatja, nemkülönben a gazdasági bizottságnak f. hó 6-án 22. szám alatt hozott határozata folytán a ház nyomtatványainak kiállitására vonatkozó jelentését beterjeszti. Kéri ezen jelentéseket kinyomatni. Végül bemutatja a gazdasági bizottság szept. és okt. havában tartott üléseinek öt darab jegyzőkönyvét, melyek a képviselőház irodájában fognak betekinthetés végett letétetni.

Bakcsi Ferencz előadó bemutatja a kérvényi bizottság által tárgyalt kérvények második sorjegyzékét, kérvén azt a házszabályok értelmében a szombati ülés napirendjére kitüzni.

Napirenden van **az 1876. évi költségvetés** folytatólagos tárgyalása.

Czipple Zsigmond Borlea multkori beszédére reflektál, a ki nemzetiségi szempontból birálgatta a költségvetést. Bár ő maga is román s igy nemzetiségi választókat képvisel, Borlea kifakadásait helyteleniti. — A költségvetést megszavazza.

Ürményi Miksa mindenekelőtt Pulszkyval polemizál. Pulszky képviselő ur — ugymond — fentartotta s hangsulyozta, a mit mi illusióknak nevezünk; ő megtámadta az intentiókat, melyek nem léteznek.

Tisza Kálmán, folytatja szónok, febr. 2-án egy proponált adófelemelés alkalmával megtámadta az akkori kormányt, másokkal együtt. Mikor pedig ő kormányra jutott ezen adófelemelésről nem volt szó a választásokig, nemsokára a választások után pedig egészen hasonló adófelemeléssel állunk szemben. (Mozgás a középen.) Egyátalán szónok azt hiszi, hogy az ország jelen helyzetében, — az ország alig várt többé kevésbé elmés polemiát, hanem mást. Hogy, ugymond, egyébről se szóljak a pénzügyminiszter 15.000,000 forintra tevé a deficzitet, t. barátim ez oldalról (a szélső jobbra mutatva) 26 millióra. Ez maga oly aggasztó, oly komoly valami, hogy ezen aggodalom eloszlatására kellene törekednie azon uraknak, kik a 15 milliót hiszik helyes számnak, mert ezen aggodalom valóban sulyos. És van még más aggodalma is az országnak: legalább az ország igen sok részén még mindig várják, hogy hát hol vannak azok a nagy reformok és mik azok? Az ország igenis várja, s meg fogja azt nyugtatni, ha legalább bizonyos irányt mutatnak meg neki, és épen a miniszterelnöki szék a legalkalmasabb hely az ily dolgok jelzésére.

Ezután még Pulszky Á.-nak a szélsőjobb párt ellen felhozott vádjaira reflectál s végül kijelenti, hogy a pénzügyi bizottság jelentését az általános vita alapjául el nem fogadja.

Lovász Miklós ugy látja, hogy a kormány el ment a megtakaritásokban csaknem a lehető határig, bár, ugymond tovább is mehetett volna. A delegatiók azonban sokat törülhettek volna s ezért eljárásukkal épen nincs megelégedve, de a költségvetést elfogadja.

Simonyi Ernő.

Tisztelt ház! Midőn ez alkalommal a költségvetés általános tárgyalásához hozzá szólnék, őszintén megvallom, — hogy szokásom ellenére elfogult vagyok. Elfogultságom nem abból ered, mintha nehéz volna válaszolni azon megtámadásokra, a melyek az általam és elvbarátaim által e téren elfoglalt álláspont ellen intéztettek, hanem elfogultságom onnan ered, hogy sem én, sem elvbarátaim nem birandunk elegendő erővel rajzolni és a képviselőház elé állitani ezen vitának nagy fontosságát, a mint azt az ügy és a pillanat komolysága megérdemelné. Mert, uraim, kétséget sem szenved az, hogy ezen költségvetésben van letéve alapja a kormány politikájának, azon politikának, a mely ha a t. ház által elfogadtatik, végzetes befolyással fog lenni hazánk jövőjére, és én félek és aggodalommal nézek a jövőbe, mert tartok attól hogy ezen politika egy nagy katastrófában fog végződni. Ez aggaszt engem ebben a pillanatban, és ez tesz elfogulttá; mert nem bizom magamban, nem bizom erőmben, nem még elvbarátaim erejében sem, hogy ezen nagy alkalomhoz méltóan fejthessük ki a dolognak komoly méltóságát, fontosságát. Mondom nem az aggaszt, hogy válaszolni nem tudnék azokra, a mik az általam elfoglalt álláspont ellen felhozattak. Eddig csak a pénzügyi bizottság t. előadója és Hegedüs képviselő ur kisérlették meg a különvéleményben kifejezett nézeteket és elveket tüzetesen megtámadni. Nem nehéz ezekre válaszolni, és nem is hiszem, hogy a benyomás, a melyet az általuk felhozott érvek a t. házra tettek, olyan nagy legyen, hogy az által, hogy ezen érvek sulya által a képviselőház elhatározná magát a különvélemény elitélésére és elvetésére.

Én megvallom t. ház, hogy a vitának elejétől fogva nem voltam megelégedve azon magatartással, melyet itt a t. kormány tanusit. En a pénzügyminiszter urtól nem vártam, hogy bővebben indokolja a költségvetést, mint akkor tette, mikor beterjesztette. Akkor exposéjában elég bőven, világosan megmagyarázta álláspontját és én részemről tőle jelenleg többet nem vártam és azt hiszem, hogy eleget fog tenni tökéletesen állásának, ha a vita végén azokra reflektál, melyek a vita folyamán felhozattak. Hanem azt elvártam volna, hogy azon megtámadásokra, melyek a háznak minden oldaláról nem egy, hanem minden oldaláról a kormány ellen intéztettek, a kormány egy vagy több lapja is időről-időre reflectált volna és azokat megczáfolja, igyekezett volna a kormány állását oly világossága állitani, hogy azt a képviselőház megnyugvódésből fogadhatta volna el. Azonban e tekintetben nem történt semmi. A miniszterelnök ur ugyan az ülés végén felszólalt, de egyátalában nem azért, hogy a kormány álláspontját igazolja, hogy sok oly kérdésre, a mely itt felhozatott, magyarázatot adjon, hanem azért, hogy a tulóldalon ülő ellenzékkel polemizáljon.

Megvallom, hogy én részemről a t. kormányelnök urtól többet és mást vártam. Vártam pedig azért, mert különösen az ő állása az, mely magyarázatot, s igazolást kiván. Magyarázatot, s igazolást kiván az ő állása azért, mert midőn ő február 3-ki beszédében megtámadta az előbbi miniszterium álláspontját, támadása különösen azon miniszteriumnak pénzügyi politikáját illette. Akkor azt mondta, azon pénzügyi politikát elfogadni nem lehet és ezen megtámadás következtében kényszeritette az akkori kormányt lemondásra, és ennek foglalta el helyét. — Midőn annak helyét elfoglalta, nincs semmi a világon természetesebb, mint hogy mindenki azt várta, hogy nem azon politikát fogja követni, melyet követett azon kormány, melyet ő épen azon politika végett lelépésre kényszeritett.

Az előbbi kormány politikája az volt, hogy a képviselőház szavazzon meg 13 millió frtnyi adót már ezen évre, és akkor a miniszterium nem lesz kénytelen többé kölcsönért folyamodni a pénzpiaczhoz. — Ezen politikát a miniszterelnök ur nem helyeselte, mert azt mondta: azon adómennyiség, melyet a pénzügyminiszter követel, nagy, tulságos nagy, Magyarország pénzügyeit anélkül is lehet rendezni, Magyarország ezen adót meg nem birja.

Ha ez volt a nézete a miniszterelnök urnak, akkor igen helyes volt, hogy megtámadta elődét és őket lelépésre kényszeritette, de ezzel azon kötelesség jár, hogy ezen politikát érvényesitse is a kormányon. Megvárhatta tehát az ország a kormánytól, hogy most már oly politikát fog követni, mely kevesebb adóemeléssel jár, mint járt volna elődei politikája és minden esetre adósságcsinálás nélkül. E helyett azonban mit találunk? Azt, hogy nagyobb adót kivánnak és azonkivül adósságot akarnak csinálni.

No már ezen politika fokozott, mértékben, az előbbi miniszterium politikája, ugy az adóemelésre nézve, mint arra, hogy az előbbeni miniszterium adósságcsinálás nélkül hajtotta volna végre ezen politikát, vagy legalább magára vállalta a felelősséget azért, hogy végre fogja azt hajtani; önök pedig adósággal és nagyobb adóemeléssel teszik ezt. A kormánynak ezen magatartása mindenesetre magyarázatot igényel. Mi vitte arra, hogy ezen politikát, melyért elődeit megbuktatta és lelépésre kényszeritette, most maga fogadta el, mert azóta semmi sem történt Magyarország viszonyaiban, mi ezen változást igazolhatná.

Ha mi a mult évben elfogadjuk az akkori miniszterium pénzügyi politikáját, sokkal jobban állunk, mert ő elénk terjesztette és megmutatta, hogy adósságcsinálás nélkül 13 millió adóemeléssel képes lesz a pénzügyekben az egyensulyt fentartani. Most már a kormány 14 és $^1/_2$ millió adóemelést kiván s azonkivül még sem hiszi fentarthatónak az egyensulyt további adósságcsinálás nélkül, melyet ugyan bizonyos rejtelmes destinatióval biró tartalékköcsönképen terjeszt a ház elé.

Ezzel a jelen kormány nagy felelősséget vállalt. Elvállalta a felelősséget azért, hogy az ő támadása következtében lemondásra kényszeritett kormány lelépéséből bekövetkezett politika a pénzügyek rendezését nehezebbé, sulyosabbá és drágábbá tette, mint volt azelőtt. Önök az által, hogy az előbbi kormányt lelépésre kényszeritették, az országot oly költségekbe bonyolitották, melyeket a jelen pénzügyi helyzet egyátalában nem bir meg. Erre nézve én magyarázatot, felvilágositást és igazolást vártam volna, különösen a miniszterelnök urtól, mert a mi a pénzügyminiszter urat illeti, ő eleitől fogva mindig azt mondta, hogy azon politikát, melyet pénzügyminiszteri előde követett, tartja egyedül jónak, egyedül elfogadhatónak. Az tehát, miképen jutott a miniszterelnök ur oda, hogy a pénzügyminiszter urnak az övétől eltérő pénzügyi politikáját fogadta el és azt követi, mindenesetre magyarázatot és felvilágositást igényelt volna. E helyett a miniszterelnök urtól kaptunk egy nyilatkozatot, melyben azt mondja, hogy mindazon rágalmaknak, incrimatióknak és ráfogásoknak daczára, melyek az országban széthintetnek, semmisem fogja őt rábirni arra, hogy a kivánczisságnak bármi nemét is kielégitse, mely a bank és vámszövetségi kérdésekben tőle felvilágositást vár. Ő nem engedi magát még a ház többsége által sem rábiratni arra, hogy a minimumot megmondja. Hiszen a minimumot senki sem kérte, én legalább nem hallottam, hogy valaki kérte volna.

(Tisza Kálmán miniszterelnök közbeszól: De igen!) és nem is látom annak értelmét, hogy miként lehet a minimumot kérni. Nem azirányt kértem én és óhajtottam volna kapni felvilágositást a miniszteriumtól, hogy mi a minimum, hanem az iránt, hogy pl. a vám- és kereskedelmi szerződésre nézve mi alapon inditotta meg a miniszterium az alkudozást, vajjon a közös, avagy a külön vámterület alapján-e? Azt tudom, hogy a miniszterelnök azt mondta, hogy a kormánynak határozott szándéka a közös vámterületet fentartani, ha ezt az ország érdekei megengedik. De az még nincsen tisztába hozva, hogy az ország érdekei megengedik-e? és lehet, hogy a t. miniszterelnök ur ugy van meggyőződve, hogy mégis a külön vámterület lesz szükséges. Én legalább ugy vettem nyilatkozatát, hogy ezáltal még a kérdésnek véglegesen praejudicálva nincsen, ámbár mindenesetre a kettő közül egy lesz t. i. vagy önálló vámterület, vagy külön vámterület. Ha külön vámterület alapján akarja a kérdést megoldani, akkor kérdés volna az, hogy micsoda alapelvekből indul ki a miniszterium azon tariffa megállapitásánál, mely kedvezőbb lehet Magyarország és Ausztria közt, mint lenne pl. Magyarország és a többi európai országok és tartományok között. Én kivánatosnak, — szükségesnek és természetesnek tartom helyzetünk és állásunknál fogva, hogy mi a barátságos és szomszédos viszonyt lajthántuli szomszédjainkkal fentartani igyekezzünk, és fentartjuk azt, ha szükséges még áldozatok árán is. De ezen áldozatoknak megvan a maguk határa és ezen áldozatok, nézetem szerint semmi esetre sem terjedhetnek oda, hogy Magyarországot anyagilag tönkre tegyük.

Megengedem én azt, hogy midőn mi a mi iparunkat a tulságos verseny ellen biztositva látjuk, bizonyos kedvezményekben részesitsük lajthántuli szomszédjainkat a többi curópai országok és tartományok irányában; de nem engedem meg azt, — hogy mi lajthántuli szomszédjaink kedvéért saját anyagi lételünket támadjuk meg és azt koczkáztassuk.

Uraim! ezen anyagi kérdések nagy fontossággal birnak és egyedül ezek kedvező megoldása teszi lehetővé a barátságos és szomszédias viszonynak hosszu időre való fentartását. Ugy a szomszédok, mint rokonok és barátok között az egyesség meg fog bomlani, hogy ha kitünik az, hogy az egyik mindig nyerni akar a másik kárán, mert oly játékot, a hol az egyik csak nyer, a másik csak veszit, senki sem fog akarni játszani. Ez mindig megbontja az egyetértést. Azok tehát, kik Magyaror-

Tisza Lajos

ság és a lajthántuli szomszédok közt a testvéries egyetértést fentartani akarják, óvakodjanak olyat elfogadni, mi az egyiknek vagy másiknak folytonos kárával jár.

Uraim! Méltóztassanak elhinni, hogy ezen anyagi kérdések, melyek az egyik félnek folytonos kárával járnak, tarthatlanná teszik az állapotot. Azt sehol a világon egy nép sem türi meg hosszu időre. Hogy nálunk eddig megtürték, oka az volt, hogy a nemzet nagy része, nagy zöme ezen kérdések horderejét nem fogta föl, azokra nézve felvilágositva nem volt; de mihelyt felvilágositva lesz, hogy oly játékot játszik, hol neki folytonosan vesztenie kell, hogy neki e játék folytán el kell vesznie, méltóztassék elhinni, hogy a nemzet ezen játékot többé játszani nem fogja.

Ezen kérdések azok, melyek a legjobb barátok közt is felbontják az egyetértést, az ilyen kérdés volt oka annak is, hogy például az észak-amerikai angol-gyarmatok az anyaországtól elváltak. Ok jó barátságban éltek az anyaországgal. Angolok voltak, mind kivándorolt angolok, ők az anyaországon csüggtek, de mi volt oka az elválásnak; az hogy az anyaország hasznot akarván belőlök huzni, azt decretálta, hogy a thea fontját 12 krral megadóztatja, és ezen 12 krnyi adó miatt, melyet az anyaország kivetett, fegyvert fogtak, és megszabaditották magukat az anyaországtól. Miután pedig én nem akarom, hogy a közelebbi, vagy távolabbi jövőben még véres összeütközésekre vezessen az anyagi érdekeknek nem kellő méltánylása, ezért kivánom, hogy ezen tekintetben történjék meg minden, a mit az igazság, méltányosság ugy az egyik, mint a másik részről megkiván. A miniszterelnök ur ezen tekintetben adhatott volna felvilágositást. Hogy ha a kormány elhatározta, hogy önálló vámterület alapján akarja a kérdést megoldani, akkor ugy hiszem, hogy ezen ház többségének, sőt talán az egész háznak egyhangu támogatása erősitette volna állását az egyezkedő féllel, a lajthántuli kormánynyal szemben, megkönnyitette volna helyzetét, valamint megkönnyitené mindenkor, ha az ország a kormány politikáját ismervén, azt helyeselné, támogatná.

A miniszterelnök ur azt mondja, hogy ő nem mondja meg a minimumot. Ugyan kérem milyen minimumot? Hiszen mi az alapelvekről kivánunk felvilágositást. Ha a miniszterelnök ur a közös vámterület alapján akarja a kérdést megoldatni, akkor azt kérdem, micsoda elvek vezérlik a kormányt a tariffa megállapitásában? vajjon a szabadkereskedés, vagy a védvám elvei-e? és ha nem akarja követni egészen a szabad kereskedés elveit, mi módon fogja Magyarországot kárpótolni azon a fogyasztási adókból eredő károkért, melyeket a mult évben itt e házban és a pénzügyi bizottságban is az e napokban elhalt Horn Ede képviselő és államtitkár ur oly tisztán és részletesen kifejtett? Én azt hittem, hogy a mostani t. kormány ezen nézetet tökéletesen elfogadta, mert alig néhány nappal azután, hogy Horn ezen elveket itt fejtegette, épen azon tárczához nevezték ki államtitkárnak, mely tárczának feladata ezen kérdésben az alkudozásokat folytatni. Én óhajtottam volna tudni, s azt hiszem nagy megelégedésére szolgált volna a t. többségnek is, és mindenesetre megelégedésére szolgált volna a nemzetnek, megtudni a kormány ebbeli állását. Én szerettem volna tudni, hogyha a közös vámterület alapján oldatik meg a kérdés, mivel képzeli a kormány kárpótolhatni a magyar ipart és kereskedelmet, melyet kétség kivül fejlődésében megakaszt, felvirágzásában megakadályoz azon verseny, melyet az meg nem bir? Nem a minimumot tehát, hanem ezen kérdésekre való választ óhajtottam volna hallani a minisztertől.

A bankkérdésben valóban nem értem, mi az a minimum. Hiszen ha fel is volt emlitve a viták alkalmával, hogy a bankkérdés közvetlen megoldásából hasznot is lehetne szerezni az országnak, akár egy kamatnélküli kölcsön, akár pedig a bank által fizetendő adó által. Ha ez volna a fődolog, ha az volna a főkérdés, itt lehetne szó minimumról; de ez nézetem szerint igen mellékes dolog, ez nézetem szerint oly csekély, hogy ez a bankkérdés megoldásánál igen alárendelt szerepet játszik. Én azt óhajtottam tudni, micsoda biztositékot nyert a kormány azoktól, a kikkel alkuszik arra nézve, hogy a magyar hitel önálló, és szilárd fog lenni; micsoda biztositékot nyert a t. kormány az iránt, hogy a magyar hitelviszonyok, a magyar pénzpiacz nem fog mindenben a bécsi pénzpiacz, fluctuatioitól függni? A magyar pénzpiacznak lehetnek saját fluctuatioi, melyek zavart, krizist idézhetnek elő, és elég ha ezekkel képes megküzdeni. De nem jó, nem óhajtandó, hogy még egy más pénzpiacz fluctuatioi is természetszerüleg, s mintegy kényszerüleg érintsék hazánkat. Bizonyos tekintetben igen természetes, hogy minden európai nagyobb pénzpiacz fluctuatioja befolyásolni fogja a többi pénzpiaczokat, de ennek megvan a maga határa. Mi azonban most oly állapotban vagyunk, hogy reánk kényszeritőleg hat minden mozzanat, és fluctuatio, mely a bécsi pénzpiaczon történik. Ez ellen a mennyire lehetséges, óhajtandó volna a magyar pénz- és hitelviszonyokat biztositani, és én szerettem volna hallani, hogy a kormány e tekintetben micsoda eljárást szándékozik követni, micsoda biztositékot képes nyujtani, — szóval én egyátalában nem a minimumot kivántam hallani, hanem azon alapelveket, melyekből kiindulva a kormány ezen alkudozást folytatja. Azonban a miniszter ur azt mondja, hogy ő ezen nyilatkozatot még a többség kivánatára sem tenné. Megvallom, hogy én ezt határozottan alkotmányellenes nyilatkozatnak tekintem, és a mint tapasztalhatta a miniszterelnök ur, és az egész ház, hogy bizony magát a t. többséget rendkivülileg meglepte e nyilatkozat, és oly csendre inditotta, mely ritkán szokott történni, midőn a kormány oly kijelentést tesz, mely a többségnek csak csekély mértékben is helyeslésével találkozik. Meg volt lepve mindenki általa és bámult, hogy a miniszter ur felvilágositást nem akar adni és nem ad még a ház többségének kivánatára sem oly kérdésekben, melyek a magyar nemzet jövőjét legnagyobb mértékben érdeklik. Egyébiránt kezében van a többségnek az orvoslás, ha élni kiván vele a többség mindenkor élhet vele és orvosolhatja azt, ha a miniszter oly eljárást követ, mely a többség tetszésével és helyeslésével nem találkozik.

Ezt akartam megjegyezni a miniszterelnök urnak tegnapelőtt mondott beszédére, a többi, a mit a miniszterelnök ur röviden érintett, engem közelebbről nem érdekel, s azoknak czáfolatába vagy magyarázatába nem is fogok; csak egyet vagyok kénytelen még megemliteni. A miniszterelnök ur azt mondotta, hogy a hivatalnokok száma ma már sok százalékkal csökkent és apasztatott ahoz képest a mint volt. Az igaz, hogy most kevesebb a hivatalnok, hanem méltóztassék megengedni, ezen apasztás inkább szinleges, mint való. Mert hol történt az apasztás? Épen a legolcsóbb részében a közigazgatásnak, a legalsóbb fokokon. Tiszteletbeli fogalmazók és hason rangu dijnokok elbocsátattak nagyobb számmal, megengedem; még most sem ugyan elegendő nagy, de nagyobb számban; de azon hivatalnokok száma, kik a miniszteriumok luxusát képezik nem csökkent, és a mi eddig történt legfőbb az volt, hogy ha egy hivatalnok kilépett vagy meghalt, annak a helye nem töltetett be, de ezen apasztási eljárás oly lassu, hogy a mi viszonyaink nem engedik meg. hogy soká várjunk, mig ily módon helyre áll a kedvező arány a hivatalnokok között.

Azt mondja még a miniszterelnök ur, hogy egyes eszméket ne dobjanak a nép közé, melyek ennél rosz hatást idézhetnének elő. Minden a nép közé dobott eszmének egyedüli correctivuma az, hogy azon eszme ugyanazon nyilvánosság utján czáfoltassék meg, melyen a nép közé dobatott, ugy hogy a nép belássa, hogy mi a hátrányos, mi nem, mert tehetetlen, hogy a hol annyi ember tanácskozik, mint mi itt és mindenik az ország ily nehéz válságos állapotában igyekszik keresni a megoldási pontokat, minden felmerült eszme tökéletesen helyes, correct és olyan legyen, mely mindenki helyeslésével találkozik; de hisz ép arra való a parlamenti vitatkozás, hogy ily téves eszmék czáfoltassanak meg. Világositsuk fel, magyarázzuk meg a népnek s a nép be fogja látni, hogy bizony ebben, vagy abban semmi sincs és a nép nem fog félre vezettetni, nem fognak ezen eszmék semmi oly zavart okozni, mely akár keserüséget, akár illusiót kelthessen. A t. miniszterelnök ur. t. ház igen röviden beszélt s én részemről nem találok beszédében egyebet a mit fölemlithetnék s a mi megczáfolást igényelne. Azokban, melyek általam és t. barátom Helfy által, mint a pénzügyi bizottság tagjai által benyujtott különvélemény ellen felhozattak, nem találok nagy nehézséget a megczáfolásra nézve és azt hiszem, hogy a t. képviselőházra sem tettek oly nagy benyomást, hogy azokból kiindulva elitélné a különvéleményt. Hegedüs Sándor képv. ur először az általunk is számszerint javaslatba hozott megtakaritásokat iparkodott megczáfolni. Meg kell itt jegyeznem, hogy mind Hegedüs, mind Pulszky képviselő ur beszédeikben rólunk szólva, mindig a szélső baloldal elnevezést használják. Nekem ezen elnevezés ellen nem volna kifogásom, ha az tényleg megfelelne a valóságnak. (Derültség.) Ha volna belső baloldal, elfogadnám a szélső baloldal elnevezést, de minthogy tudtommal itt más baloldal nincs, mint mi, akkor ezt általánosságban jelezve látom, ha az mondatik, hogy „baloldal". Igen furcsa volna, hogyha én azt mondanám, hogy a „szélső baloldali fractió." Fractió csak ott lehet, ahol egész is van, de hol van itt azon egész baloldal, a melynek ez fractiója lenne. Ha én azt mondom „szélső közép deákpárti fractió (Derültség,) ennek nincs értelme közép, az közép, és nem lehet szélső közép, mert csakis egy közép van, baloldal is csak egy van. Egyébiránt, ha van még egy, én azt igen szivesen üdvözölném (Derültség.)

Méltóztassanak csak nyilatkozni, kik foglalnak el oly állást, mely a parlamenti szokás szerint a baloldalt jellemzi, t. i. hogy a kormánynyal szemben ellenzéket képezzen. Én igen szivesen üdvözölném őket és azon esetre elfogadom a szélsőbali elnevezést, mert én nem látok ez elnevezésben semmit és nem is tiltakoztam ellene, a mig volt baloldal, de miután a baloldal lenni megszünt, mi vagyunk a baloldal és igy a szélsőbal elnevezés nincs helyén. (Felkiáltások a középen: Jól van! Tudomásul vesszük!)

A mi már most azon ellenvetéseket illeti, a melyeket Hegedüs Sándor képv. ur az általunk inditványozott megtakaritások ellen tesz — ő ezen megtakaritásokat három csoportra osztja és azt mondja, hogy mi megtakaritásokat akarunk tenni a hivatalnokok személyzeténél, továbbá a culturalis és közgazdászati czéloknál és harmadszor a nyugdijak és fizetések megadóztatása által. Igaz, hogy ezek a pontok is benne vannak javaslatunkban, de ezeken kivül vannak igen nevezetes megtakaritások, melyeket a képviselő ur jónak látott ignorálni. Mi először is javaslatba hozzuk a miniszterelnökségnél a rendelkezési alapra előirányzott 200,000 frt törlését, a belügyminiszterium közbiztonsági kiadásainál 150,000 frt törlését, a mi szintén rendelkezési alap; a közgazdasági miniszteriumnál a lótenyésztési alapnál 410,000 frt törlését, a mely kiadás valóban nem 410,000 frt, hanem 1 millió forintot tesz; továbbá a hivatalos lap költségénél 4000 frtot; a karhatalmi kiadásoknál 8000 frtot; uj vasutvonalak tanulmányozására 10,000 frtot; a törvények szerkesztésénél 15,000 forintot; egyházi czélokra 31,000 frtot. Ez együtt igen nevezetes összeget tesz. Mindezeket jónak látta a képviselő ur kibagyni beszédéből. Azt mondja a képviselő ur, hogy a hivatalnokok számának leszállitásába nem kiván bocsátkozni, mert épen most van munkában a kormánynál az átalakitás terveze. Engedelmet kérek, kénytelen vagyok magyarázatot adni arra nézve, hogy azon javaslatokat, melyeket mi a különvéleménybe foglaltunk, nem gyökeresen átváltoztatott rendszer alapján terjesztettük be, hanem a jelen rendszer alapján kivánjuk megtakarittatni. Ha arról van szó, hogy gyökeres rendszer változtatás lépjen életbe, akkor mi egészen más megtakaritásokat fognánk javaslatba hozni. Mi a jelen rendszer keretében véljük ezen összegeket megtakarithatónak. Azon körülmény tehát, hogy a miniszterium a reform munkálaton dolgozik, átalában nem viciálja az általunk javaslatba hozott megtakaritásokat. Azt mondja a képviselő ur, hogy lehetetlen a magasabb hivatalnokok oly nagy számának törlése mellett kormányozni. Az ép annyit tesz, ha a képviselő ur azt mondja, hogy lehetetlen, mintha én azt mondom, hogy lehetséges. Ez attól függ, hogy ki hisz az egyiknek, és ki a másiknak. Én azt mondom, hogy ha annyi hivatalnokot hagytak meg, hogy a belügyminiszteriumban 12 administrationalis osztályt lehet felállitani és minden osztályt a kellő számu hivatalnokokkal ellátni, még mindig sokkal többet hagytak meg, mint a mennyivel a belügyeket vezetni és kormányozni lehet. Ezen szempontból indulva ki, tettük a reduktiókat, valamennyi miniszteriumban, és nem csak vakon és odavetve voltak azok téve, hanem mindeniknek megvan a maga alapja, melyet az átalános vitánál nem volna ugyan helyén igazolni, de ha a ház többsége a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául elfogadja, mit reményem szerint nem fog tenni (Derültség) akkor ezt meg fogom kisérleni. A másik szemrehányás, melyet a képviselő ur tesz, hogy mi a kulturai és közgazdasági czélokra előirányzott összegekből vonunk le. Ennek alapja abban van, hogy javaslatba hoztuk törülni a soprony reáltanodára előirányzott 21,000 frtot és a kassai gépészeti iskolára előirányzott 13,000 forintot. Ezeket törölni kivánjuk először azért, és ezen elvet elfogadta a mult országgyülés alkalmával a t. ház többsége, és elfogadta azt a pénzügyi bizottság is, mert jelen pénzügyi viszonyaink közt terjeszkednünk és fejlesztenünk semmi irányban sem szabad. Minthogy pedig ezek uj institutiók uj fejlesztés és terjeszkedés, nem kivántuk a költséget megszavazni. Azonban a maga helyén és idején be fogom bizonyitani, legalább hiszem, hogy képes leszek a t. ház megelégedésére bebizonyitani azt is, hogy ezen kiadás felesleges és hogy távolról sem várható tőle azon haszon, melyet reménylenek.

A mi a közgazdasági czélokat illeti, mi töröltetni javasoltuk azon 35,000 frtot, mely elő van irányozva az ipar és a kereskedelem fejlesztésére. Az ipar és a kereskedelem fejlesztésére Magyarországon 35,000 frttal semmit sem lehet tenni. Azt pedig, hogy ezen 35,000 frt néhány embernek pensióul szolgáljon, és néhány sine cura tartassék fen, nem fogadhatom el. Ép igy áll a dolog, azon 50,000 frttal, mely a gazdaság különböző ágainak emelésére van előirányozva. Ez vagy sok, vagy kevés. Arra, hogy eredményt idézzen elé, igen kevés, arra, hogy oda dobassék egyes sine curák fentartására, mostani viszonyaink közt legalább igen sok. Ezeket is képes leszek indokolni. A mi a harmadik ellenvetést illeti t. ház, hogy a nyugdijakat és a hivatalnokok fizetését akarjuk megadóztatni, ennek is több oka van. Azt is mondhatnám, hogy ezen hivatalnokoknak igen nagy része okozója nagyrészben azon állapot előidézésének, melyben vagyunk. De ezt nem mondom; a ház három évvel ezelőtt a drágaság miatt emelte a hivatalnokok fizetését, több mint 10%-al. Most nincs drágaság. Most csak a pénz drága. Jobban fizethet tehát az, kinek jövedelme készpénzben van biztositva. Ezeket a készpénz fizetéseket mindig kimélni akarják. De mi logica van abban, hogy a kinek biztositva van azon fizetése, melyet a másik, az iparos, a kereskedő, a földmives nem tud még aproximative sem kiszámitani, hogy mondom, kinek minden hónapban pontosan bejön a fizetése, az nehezebben legyen képes fizetni, mint az, kinek jövedelme bizonytalan s én épen azért, mert minden olcsó csak a pénz drága, azokat kivánom leginkább megadóztatni, kiknek fizetése készpénz által biztositva van.

Ezek voltak az ellenvetések, a melyeket a képviselő ur az általunk javaslatba hozott megtakaritások ellenében tett. Azt mondja, sőt azt mondja a külön vélemény is, hogy nem leszünk képesek pénzügyünket rendezni, mig hadügyi önállással nem birunk és ezt nagyobb takarékossággal szabályozni nem fogjuk. És ez tökéletesen igaz. Mig mi a hadügyre oly sokat fogunk költeni, mint a mennyit most költünk, addig mi pénzügyünket rendezni nem fogjuk; de ne méltóztassanak egyedül azon költségeket, melyek már magokban is 40 millióra rugnak évenkint, szem előtt tartani, hanem azonfelül méltóztassanak tekintetbe venni azon nagy veszteséget is,mely az országot éri az által, hogy 350 ezer ép és egészséges munkaképes ember minden productio nélkül zászló alatt vesztegel. Azt mondja a képviselő ur, hogy e kérdés most nincs napirenden; a másik nevezetes kérdéshez, a bank kérdéshez pedig átalánosságban hozzá szólni nem lehet, a vámkérdéshez, no, ehhez már épen nem lehet hozzá szólni, mert nincs helyén. Hiszen uraim ezek azon kérdések, melyek mi módoni megoldásától függ Magyarország sorsa, és ha ezen kérdések nincsenek napirenden akkor, mikor a magyar törvényhozás épen azon módozat felett tanácskozik, mikép lehetne az ország pénzügyeit rendezni, akkor nem tudom, mikor lehet azokhoz hozzá szólani.

Azt mondja a képv. ur, hogy az a védrendszer a minőt mi kivánunk, csak a socialista franczia demagogok fejében van. Nem tudom, mi van azok fejében, de a mit mi kivánunk, azt röviden volt alkalmam egy más alkalommal megmagyarázni és ez körülbelül olyan védrendszer mint a milyen van Sveiczban régóta, ez azon védrendszer, mely az egykoron igen hatalmas habsburgi ház hatalmát megtörte és mely hazája szabadságát biztositotta. Ez a védrendszer az, mely mellett Amerikában oly háborut lehetett csinálni, daczára annak, hogy a képviselő ur azt hiszi, hogy a strategia csak egy féle hadsereget ismer, hogy az európai strategákcak szeme szája elállott bele. S igy nem csak a franczia demagogok fejében van meg ez eszme, de megvan a békés sveiczi és az iparos amerikai polgár fejében is. Ezt nem ugy terjesztettük elő mint uj dolgot. Megmondom a képviselő urnak, hogy Magyarországon e tervet először Aulich tábornok hozta javaslatba komolyan, a ki akkor hadügyminiszter volt Magyarorzzágon. Hogy Aulich tábornok jó, és értelmes katona volt, azt elismerik még ellenei is. Javaslatba hozta e tervet komolyan, de az igen természetesen, a mikor ő volt hadügyminiszter abban a perczben még kivihető nem volt. Nem mondom, hogy e tervet rögtön életbe léptetni lehetne, de nem is volna tanácsos lefegyverezni az országot Európa jelen conjecturaival szemben. Ezen tervnek keresztülvitele mindenesetre igényel nézetem szerint 8—10 esztendőt és fokozatosan is volnának a megtakaritások ezen évek alatt eszközlendők. Igen de megkezdeni valamikor csak kell, mert ha soha nem kezdjük meg, soha sem fogjuk végét érni. Ha 67-ben léptetett volna életbe ezen rendszer, most már megvalósitásának közel végéhez érnénk Most már oly védrendszerünk lenne, a mely a korona fényének fentartására, és a trón védelmére több mint más-fél milliót lenne képes magából, Magyarországból kiállitani; és ha a lajtántuli tartományok is elfogadták volna e védrendszert, számarányukhoz képest 2 milliót lettek volna képesek kiállitani. Van-e Európában trón, a mely fényesebb lenne, mint az, a mely politikailag két különálló országnak rokonszenvére, szeretetére, szükség esetében pedig negyedfél millióra menő szurony hatalmára támaszkodhatik? Tehát nincs ok megijedni attól azért, mert mindjárt nem lehet megtakaritásokat eszközölni. Meg kell kezdeni, és ez maga után fogja vonni fokozatosan a megtakaritást, a nélkül, hogy rombolna utána.

A t. képviselő ur a bankkérdésről, a vám és kereskedelmi szerződésről különösen szólva ezeket mondja: „Azt hiszem, hogy azok, a kik minden áron és feltétlenül önálló vámterületre törekesznek, ezt csak azért teszik, hogy saját felfogásokhoz képest érdekeinknek megfelelő vámtariffát állitsanak fel. Nem azért tesszük: tesszük azért, hogy megvédjük érdekeinket nem a külföld irányában, hanem a szomszéd osztrák tartományok irányában. Ha mi megengedjük azt, hogy a lajthántuli tartományokkal szemben akkor is tariffának kell lennie, félek, hogy egészen más tariffa lesz, mint a mely felett most Bécsben alkudoznak.

Azt mondja továbbá a képv. ur: Ha tehát a kormány előbb tisztába akar jönni a vámtariffával és attól feltételezi álláspontjának megszabását a terület kérdésében, akkor épen az önök álláspontjának felel meg, de természetesen egészen más szempontból kiindulva, mint önök.

Már engedelmet kérek, ha a kormány ugyanazt akarja, a mit mi, akkor természetesen ugyanazon szempontból kell kiindulnia, mint nekünk. Ha pedig más szempontokból indul ki, akkor természetellenesen indul; mert mi csak az ország érdekének fentartása szempontjából indulunk ki Mihelyt egyszer a t. képviselő ur bebizonyitja azt, hogy a közös vámterület Magyarország érdekeire jobb mint a különálló vámterület, én azt azonnal elfogadom. Én nem állitom azt, hogy nézetem okvetetlenül helyes, hanem azt mondom, hogy az én meggyőződésem szerint helyes, az áll az ország érdekében. Méltóztassanak engem meggyőzni arról, hogy a másik a helyes és a másik van az ország érdekében, ugy én elfogadom önök nézetét; de mig önök nem képesek engemet meggyőzni arról, addig én a magam nézete mellett megmaradok. Midőn arról van szó, hogy micsoda szempontokból indul ki, akkor azt mondom, hogy az egyedüli helyes szempont, a melyből itt kiindulni lehet, az ország érdekének szempontja és midőn valaki nem ezen nézetből indul ki, az nem helyes, az természetellenes szempontból indul ki, mert mindenkinek kötelessége az ország érdekének szempontjából indulni ki. Még egy furcsa tétele volt a képv. ur beszédének, mikor azt mondja „Én ugy fogom fel a kormány kötelességét, hogy mindenesetre nagy kötelességei vannak a nép iránt, de az első kötelessége az állam iránt". Ugyan kérem hát kicsoda az az állam, ha nem a nép az állam, hát ki az állam? L' état c' est moi" azt mondta 14-ik Lajos, de ezt felhozzák mint curiosiumot arra nézve, hogy mennyire ment egy király képzelő tehetsége hatalma iránt, de ezt eddig komolyan senki sem vette. Mit jelent e szó, hogy állam? én nem értem, hogy ha a nép egysége nem az állam, akkor nem tudom, hogy mi az állam, és azt állitani, hogy az állam érdeke a nép érdekétől valami külön vált dolog, méltóztassék megengedni, ez nézetem szerint képtelenség. A nép maga képezi az államot és az állam érdeke a nép érdekével ugyanazonos, ellentétbe soha sem lehet. Ezeket akartam csak a t. képv. ur beszédére megjegyezni. A pénzügyminiszter ur exposéjára nézve is sok megjegyzést lehet tenni, tettek is már többen és azért én tartózkodni fogok hoszszasan beszélni arról, hanem egynehány megjegyzést mégis mindenesetre tennem kell. A mult országgyülés végén, ez év tavaszán, midőn mi a pénzügyministert ismételve arra kértük, hogy mondja meg tehát a kormánynak pénzügyi programmját, akkor ő azt mondta, hogy az idő rövid, hogy a kormány más egy nem általa készitett budgettel áll szemben és kénytelen volt azt elfogadni, hanem majd ha a saját budgetjét fogja beterjeszteni, akkor fog programmot adni. Ismételve hangsulyozta ezt, és midőn én elég vakmerő voltam a miniszteriumot azzal merészelni gyanusitani, hogy az nem becsületes politika, ha valaki a választás előtt azt mondja, nem emeljük az adót, a választás után pedig szándékozik emelni az adót, akkor a pénzügyminiszter ur nagy hévvel támadott meg engemet és egész indignatióval utasitotta vissza ezen felfogást. Én megengedem, hogy a pénzügyminiszter ur intentiói mások voltak, hanem az eredmény mégis tökéletesen oda lyukadt ki, hogy a választás után nagy az adóemelés. A pénzügyi programmot körülbelül akkor ebben praecisirozta pénzügyminiszter ur, hogy azt mondta: „Én becsületes eljárásnak tartom azt, midőn valamely kormány oda lép és megmondja az országnak, hogy mindent el akar követni egész odaadással arra nézve, hogy az ország kiadásai leszállittassanak." — Hogy ezt azonban nézetem szerint nem tette, arról tanuskodik azon különvélemény, melyben ajánlatba hozatik sokkal több megtakaritás, mint a mennyit a kormány eddig tett.

Másodszor azt mondja, „el akar követni mindent, hogy a létező törvény pontos és kérlelhetlen szigoru végrehajtásával az állam bevételei fokoztassanak." Ez igen természetes prózai nyelven leforditva nem jelenthet mást, mint, az adó exekutiók még szigorubb üzését. És itt meg kell állapodnom, hogy megkérdezzem a t. pénzügyminiszter urat, bár okom van hinni, hogy egészségi szempontból van távol tehát, ha mint óhajtom eléggé egészséges lesz arra, hogy köztünk megjelenhessék, szeretném tudni, hogyha a kivetett adók egész mennyisége befolyik, hogyha még az adóhátralékokból is törlesztés történt, hogy akkor még is az év közepén, épen aratáskor, midőn azonban még a népnek nem volt módjában semmit is értékesiteni a föld terméséből, akkor egy rendeletet bocsátott ki, melyben előre bocsátván, hogy a magyar nép fizetni nem akar, hogy rá kell kényszeritni a fizetésre, szigorubb eljárást parancsol közegeinek az adóvégrehajtásoknál, sőt azoknak praemiumokat igér, ha a parancsolt végrehajtásban szigoruan fognak eljárni.

Megvallom nem értem azon kormányzati bölcseséget, mely igyekszik kicsinynek tüntetni fel azon népet, mely felett kormányoz. Nem abban áll a kormányzati bölcseség, hogy olyan népet kormányozzunk, milyent kis fácskákból magunknak kifaragni szeretnénk, hanem, hogy azt kormányozzuk helyesen, mely fölé bennünket a gondviselés rendelkezése állitott. Én nem látom, hogy a magyar nemzet hitele vagy akár az ország tekintélye, vagy bármely magasztosb czél eléressék az által, hogy országvilágnak azt mondja a miniszter, hogy a magyar nép lusta, nem akar fizetni. Ezzel sem az ország hitelét sem tekintélyét nem emeli a miniszter ur, nem pedig különösen akkor, mikor maga a miniszter által felhozott tények ellenkezőt bizonyitanak, mikor kimutatja, hogy a 74-re kivetett adó egész mennyiségben bejött és az adóhátralekokból is 300,000 frt, mikor kimutatja, hogy 75-ben még jobban jön be az adó mint 74-ben. Mi jogosithatta tehát arra, hogy a magyar népet legyalázva, szigorubb eljárást követeljen és hogy még találjon pénzt arra, hogy a szigorun eljáróknak praemiumokat biztositson. Erre nézve szeretnék felvilágositást nyerni.

Visszatérve a pénzügyminiszter ur martius 9 én mondott beszédére, melyben azt mondja: „A kormány azt tartja becsületes, nyilt politikának, ha megmondja, hogy harmadik sorban pedig el akar követni mindent arra, hogy az adótételek emelése nélkül az erő arányosabb felosztása által s a létező jövedelmi források czélszerübb és teljesebb kihasználása által fokoztassanak az államjövedelmei."

Tett-e valamit a kormány arra, hogy az adótételek emelése nélkül fokoztassanak az államjövedelmek? Méltóztassanak ezt kimutatni a költségvetésben,és én első leszek, ki elismerésemet,'kinyilatkoztatom. Nem látok én ebből semmit, csak az adótételek emelését látom.

„A kormány elsorolja nagy részét azon kérdéseknek, melyeknek hacsak egy részét is sikerül megoldania, higyje el, nagy hasznot tesz az országnak." Igaz, hogy elsorolta, de hogy megoldotta volna, ezt én részemről nem látom. És a kormány ezek után azt mondja, hogy „mindezekkel, karöltve iniciálni akarja a bankkérdés megoldását, a vám- és kereskedelmi szerződés revisióját, a vasutak csoportositását, az ország közgazdasági viszonyainak rendezését, minden téren és ha — ugymond — ez sem financzialis programm, ugyan kérdem a t. képviselő urtól, hogy mi a programm?"

Uraim, a mi a programmot illeti, ez már anynyiszor volt itt felemlitve, hogy én azt mondanám a pénzügyminiszter urnak, cseréljünk helyet, és én megmondom. Hanem innen én a miniszter ur számára programmot csinálni nem fogok. (Derültség a baloldalon.)

A mi az általam itt érintett kérdéseket illeti, ő azt mondja, hogy a kormány tudja, hogy az országnak szüksége van arra, hogy e kérdések megoldassanak s e szerint tudja a kormány, hogy e kérdések elintézéséhez haladéktalanul hozzá kell látni. No már uraim! önök, kik szemrehányást csináltak a volt miniszteriumnak, hogy 8 hónap alatt a bankkérdést meg nem oldotta, önök 9 hónap alatt a bankkérdésben semmit sem tettek; mert azon titkolózás, melyet önök részéről tapasztaltunk, nem a maximum és a minimum elárulásától való tartózkodás, hanem csak palást volt arra, hogy nem tettek semmit. Nem tettek pedig semmit azért, mert a mint Helfy Ignácz t. barátom is megmondta multkori beszédében, a bankkérdésben önöket az osztrák kormány oda terelte a valuta rendezésének kérdéséhez. A vám- és kereskedelmi kérdésben pedig a tarifa rendezéshez Odadobták önöknek az egyiket és a másikat, most azon dolgoznak, azon törik a fejöket, hogy ezekből bontakozzanak ki, de magát a kérdés megoldását nem mozditották elő. Azonban a vám- és kereskedelmi szerződés kérdésére nézve meg vagyok elégedve ugy a miniszterelnök ur, mint a pénzügyi minister ur abbeli nyilatkozatával, melyek szerint azt mondják, hogy a törvény rendeletei szerint jártak el eddig is ugy fognak eljárni ezután is. Elvárom tehát, hogy a mint az alkudozások megkezdésétől a 6 hónap eltelt, a vám- és kereskedelmi szerződést fel fogják mondani. Hogy a további alkudozások mire fognak vezetni, azt meglátjuk. De azzal szemben, a mit a kormány akkor mondott, mit mond a pénzügyminiszter ur a mostani exposéjában? A jövedelmeknek adófelemelés nélküli fokozása? Ez kulminál mostani beszédésben, hogy 8 millió uj adófelemelést hoz javaslatba és egyelőre 1876-ra 2 millió forintot praeliminál kamat fejében egy rejtélyes destinatióju tartalékkölcsön felvételére. Ha azt akarja mondani, hogy ez programm, megengedem, hogy ez programm, adófelemelés és adósság csinálás. De fájdalom ez nem kielégitő programm, és részemről kénytelen vagyok kijelenteni, hogy azon programm, melyet a t. kormányelnökkel egyetemben én is ostromoltam a mult esztendőben, sokkal kedvezőbb volt ennél, mert csak csekély adó felemeléssel és adósságcsinálás nélkül akarta rendezni az ország ügyeit. Hanem a mi azon kölcsönt illeti, azt mondja a miniszter ur, nem kell ez neki a deficit fedezésére.

Ez fedezve van és nagyban játsza magát, hogy ő várhat, ő neki nincs szüksége reá, ő tökéletesen független. A mit megvallom őszinte örömmel hallottam s hallom mindig, hogy ha a pénzügyminiszter magát pénzemberektől egészen függetlennek tartja és érzi. Hanem méltóztassék megengedni, kölcsönről van szó. Az a külföldi pénzember, vagy belföldi — ha volna — meg fogja-e tudni becsülni, hogy mire fordittatott ez a kölcsön? Mert ha valakinek 150 ezer millió kiadása és 150 ezer millió bevétele van, hogy aztán arra a tartalék kölcsönre szüksége legyen, azt nem vagyok képes felfogni. Megengedem, ha igy kezdi meg a gazdálkodást január 1-én, üres pénztárral, akkor igenis szüksége van üzlet-tőkére, a melylyel tovább dolgozzék, de az első esztendő végén ezen üzlet-tőke visszafizettetik, és a mig a budget sulyegyenben van, addig ily tartalék tőkére nincs szükség. Mert hát forditsuk meg a dolgot: ne kezdje az esztendőt az első hét hónappal, hanem az utolsó öt hónappal, mikor anynyi a pénze, hogy nem tudja, mit csináljon vele, ezt a többletet tehát forditsa a többi hét hónap szükségeire; ha a budget balancirozva van, ennek a többletnek fedeznie kell az év többi szükségleteit, ha nincs, akkor ez nem tartalékkölcsön, hanem kölcsön a deficit fedezésére.

A pénzügyminiszter ur, a ki elismeri, hogy ezen általa felsorolt kérdések rendezése oly sürgős és elkerülhetetlen, azt mondja, hogy most komoly és tüzetes tárgyalás alatt van a valuta helyreállitásának kérdése. Tehát maga a bankkérdés tárgyalás alatt áll s ezen miniszteriumnak elhatározott szándéka ezen, az ország anyagi fejlődésére, hitel-viszonyaira, termelésére és iparára egész közgazdasági életére oly nagy fontossággal biró kérdést oly irányban mielőbb megoldásra vezetni, hogy az ország érdekei az által minden irányban teljes kielégitést találjanak.

Az iránynyal tökéletesen meg vagyok elégedve, hanem azon igéret, hogy azt haladék nélkül mindjárt tenni fogja 8 hónap előtt adatott meg és a kérdést ma is ott találjuk, a hol nyolcz hónappal ezelőtt volt. Arról tehát, hogy e tekintetben valami történt volna, nem vagyok meggyőzve. Továbbá ezt mondja. „A vám-szerződés revisiójáról azok után, melyeket t. barátom Tisza Kálmán mondott, nem sok mondandóm van. A törvény értelmében történt s a mi részünkről történt meg az iniativa a szerződés revisiójára s a törvény értelmében és annak alapján fogunk tovább is eljárni. A mi szokásunk ezt igy hozza magával."

Én nem nagy okát látom a dicsekvésnek, hogy ha kormányával dicsekszik, hogy a törvényeket megtartja. Alkotmányos kormánynál szerényebb olcsóbb okot a dicséretre, megvallom, nem tudok képzelni; — „és ennek folytán megtesszük kötelességünket, legjobb belátásunk, s az ország valóságos érdeke szerint."

Ha a miniszterek csalhatatlanok volnának, megnyugodnám abban, mert én egyiknek sem gyanusitom intentióit. De nem tartom elégségesnek azt, hogy a miniszterium saját belátása szerint cselekedjék oly nagyfontosságu kérdésben, mint a milyen a vám és kereskedelmi szerződés, a mely az ország jövendőjének, anyagi jólétének s magának az állam létének sorsa fölött fog dönteni. Ohajtottam volna, hogy nem csak legjobb belátásuk szerint járjanak el, hanem hogy bocsássák azt egyszersmind a nagy közönség belátására és itéletére, vajjon azon irány, melyet e tekintetben követnek, — mondom nem a minimum és a maximum kérdése, hanem az irány, az alapeszme a kiinduláspont, a vajjon átalában a nemzetnek helyeslésével találkozik-e vagy sem. Nem tudom ugyan, de igen természetesnek találnám, hogy azok, kik e kérdésnek fontosságát érezték, azt fel is emlitették, de én hivatkozom a házra, hogy azon egyetlen egy vita alkalmával, mely itt folyt, t. i. a válaszfelirati vitában e kérdés felhozatott, és egyik másik szónok kijelentette abbeli nézetét, hogy miképp kivánja-e kérdést megoldani, de valami oly különös nyomást, hogy a kormány a részletekkel álljon elő és mondja meg a dolgok állását, nem gyakorolt senki és már akkor mondta a pénzügyminiszter ur: „De higyjék el azok, kik bennünket kényszeriteni akarnak idő előtti nyilatkozatokra, hogy nem fogunk felelni, mert csak akkor fogunk nyilatkozni, ha ezt az ország érdekében helyesnek találjuk, és azt hiszem, hogy ezt a többség helyesnek tartja. Itt legalább az az alkotmányos clausula van, hogy a többség kivánatának enged, nem pedig daczol azzal, mint a miniszterelnök ur tegnapelőtti beszédében tette.

Hanem megvallom, hogy ezen erélyes és határozott nyilatkozat a pénzügyminiszter részéről akkor, a mikor e tekintetben valóban a kormányra semminemü pressio nem gyakoroltatott, engem meglepett és bennem azt a gyanut ébresztette, hogy ez partie prise, hogy nem fognak szólni semmit, mig a dolog eldöntve és elhatározva nincsen. Igaz, hogy alkotmányos tárgyalás alá fog kerülni akkor is, de méltóztassanak megengedni, sokkal nehezebb lesz a feladat akkor, ha a törvényhozás többsége nem osztja a kormány felfogását e nagy fontosságu kérdésnek alapelveire nézve, mihelyt a kormány már lekötötte magát a Lajthán tuli országok és tartományok kormányának. Igaz, hogy a kérdés megoldását abban találná, hogy a kormány leléptével más oly kormány jönne létre, mely e kérdést más szempontból fogja fel; de mennyire nehezitené az alkudozásokat azon körülmény, hogy a lajthántuli kormány azt fogná mondani: „Veletek nehéz alkudozni, mert ime már megállapodásra jutottunk, és az országgyülés azt elvetette, már most ha veletek megállapodunk, és azt a többség ismet elveti, magunkat kompromitáljuk és a magunk érdekeit sértjük. Azért szükséges volna a kormánynak, mondom nem a minimum és maximumra nézve — mert a miniszterelnök urnak szokása mindig egyes szavakhoz ragaszkodni — hanem az alapelvekre nézve nyilatkozni, melyekből az alkudozások kiindulnak, mert az által, hogy ezen felvilágositást meg nem adja, az ország legfontosabb érdekeit veszélyezteti.

Nem akarok a t. ház becses figyelmével még tovább visszaélni. — Ami a különvéleményt illeti, az általános elvek, melyek benne foglaltatnak, nem ujak, azok többször és bővebben érintettek. Kifejtettek, a mennyire egy beszéd keretében kifejteni lehet, t. barátom Helfy beszédében is.

A mi a részleteket illeti, ezeket ugy hiszem alkalmunk lesz a részletes tárgyalásnál elegendőképen indokolni, mert akár a mi külön véleményünket, akár a pénzügyi bizottság előterjesztését fogadja el a ház a részletes vita alapjául, ez nem fog akadályozni bennünket, hogy az egyes előforduló tárgyaknál, tételeknél az általunk javaslatba hozott egyes tételeket ujra inditványba ne hozzuk, s azért a mit ezekre nézve még mondhatnék, azon alkalomra tartom fel magamnak, s jelenleg arra kérem a t. házat, hogy mielőtt határozni méltóztatnék, méltóztassék komoly figyelembe venni e kérdés nagy fontosságát, mert ha a kormánynak az ezen költségvetésben foglalt és kifejezést nyert politikáját helyesli, oly kérdések fölött határoz már a priori, melyektől hazánk jövőjének sorsa van feltételezve. (Helyeslés a baloldalon.) Adja isten, hogy ezen kérdések megoldása oly módon történjék, hogy ezt az országnak megbánni oka soha ne legyen. Ajánlom a t. ház figyelmébe az általunk beterjesztett különvéleményt. — (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Elnök 5 perczre felfüggeszti az ülést.

Péchy Manó gróf meg van győződve, hogy a kormány tekintve az ország sulyos állapotát, mindent meg fog tenni, a mit maga részéről tehet, hogy a létező és előteremthető tényezőknek kellő felhasználása következtében az adózók ezen sulyos terheket könnyebben elviselhessék és ez által az ország még szellemileg és anyagilag megizmosodni, megerődni képes legyen, miután mindezekről meg van győződve, ezen biztos remény fejében elfogadja a kormány által beterjesztett költségvetést átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

Németh Albert érdekes beszédét, melyben Tisza Kálmánt élesen megtámadta, térszüke miatt holnap adjuk egész terjedelmében.

Tisza Kálmán miniszterelnök oda nyilatkozik, hogy Németh A. modorán nem botránkozott meg a házban senki, mert áll a példabeszéd: rustica natura tenet sua jura (Derültség középen; moz gás balról. — Németh: Hát ez parlamenti illem?) — A miniszterelnök nem akar bibelődni Németh azon vádjával, hogy ő ambitiójának fel akarja áldozni az ország jólétét. Hogy van-e neki ambitiója, azt legjobban tudják ugymond, a kik őt ismerik. — A mik a delegatióban történtek, azokért a felelősséget magára vállalja, ugyanazt mondhatja az uj ágyukra megszavazott költségeket illetőleg is.

Wenckheim Béla br. kijelenti, hogy a delegatióban történtekért teljes megnyugvással fogadja el a felelősséget, mert meg volt győződve, hogy azt a monarchia védképessége okvetlenül megköveteli s az is nagy erőfeszitésébe került a kormánynak, hogy a hadügyminiszter egy másik emelési igényét megakadályozza.

Holnap 10 órakor ülés. — Ülés vége egy negyed 3 órakor.

Felhivás.

Horn Ede halálának hirével együtt életének szomoru története is bejárta az országot. Fél századig tartott ez élet és elég hosszu volt ugyan arra, hogy a nélkülözések, a szenvedések, a nyomor minden nemét ismertesse meg a szegény halandóval, de nagyon is rövid volt arra, hogy a földi lét örömeit, habár csak szerény mértékben, izleltesse meg vele. Fáradhatlan vándorként, vész és vihar ellen küzdve felmászott a meredekségen és midőn felérkezett a hegy tetejére, midőn a felhők oszladoztak, midőn a tisztult egen a nap fénye tündöklött és vándorlása céljaként kiesebb vidék tárult fel szemei előtt, — az ur miként a hajdankor profétájának, ugy neki is ezt mondá: Ten szemeiddel láttad, de oda eljutni nem fogsz. Azon testi és lelki erő, mely elpusztithatlannak látszott, mig a küzdelem tartott, megtört a győzelem pillanatában és mindnyájunk édes anyja, a „haza“ szeretett földje, gyöngéden vette fel ölébe az élet munkájától kifáradt pihenni vágyó gyermekét.

Egy hete, hogy örök nyugalomra helyeztük el boldogult hazánkfiának hült tetemeit. A sirhantot, mely alatt ő csendesen alszik a sokat hányatott élet fáradalmai után, a nemzet részvéte, hálás megemlékezése lengi körül. — De áztatják azt egy elhagyott családnak könyei is. Egy özvegy és öt árva gyermek siratja az elhunytban a szeretett férjet, a leggyöngédebb atyát, de siratja benne egyszersmind táplálóját, e világon egyetlen támaszát. E vérző szivek fájdalmát enyhiteni nem vagyunk képesek, de nem lehet, nem szabad megengednünk, hogy azon marczangoló szivbeli fájdalmat, melynek gyógyitása emberi hatalmon kivül áll, az anyagi nyomor szülte kétségbeesés tetézze.

Az állam, melynek a boldogult egyik hü munkása volt, bizonyosan meg fogja tenni a lehetőt e nyomor enyhitésére; de a nép, melynek ügyeit ő mindenkor oly nemes buzgalommal védte és mely bizalmának legfényesebb jelét adta, midőn e buzgó barátját a képviselői mandatummal ruházta fel, a nép is csak önmagát tiszteli meg, midőn háladatosságát az elhunyttól átviszi azokra, a kik annak szivéhez legközelebb állottak. E czél valósitása érdekében az elhunytnak tisztelői és barátai bizottságot alakitottak, a melynek nevében bocsátjuk ki e felhivást és kérelmet. Nem alamizsnát kérünk Horn Ede családja számára, hanem egy tartozásra emlékeztetjük polgártársainkat, melynek lerovása mindnyájunknak szent kötelessége. Ismerjük az idők mostohaságát és felszólitásunk eredményére nézve nem táplálunk tulzott várakozásokat, de igenis bizton reméljük, hogy kiki tehetsége szerint hozzá fog járulni a felebaráti szeretet, a hazafias elismerés e müvéhez, hogy a vigasztalhatlan özvegy, midőn árvái zokogva kérdik, mikor jő vissza édes atyjok? azt mondhassa nekik: Atyátok elköltözött és többé vissza nem tér; de minden falat kenyér mellett, melyet nektek nyujtok, áldjátok az ő emlékét, mert ő a népért dolgozott és a nép nem felejtkezik meg azokról, a kik őt szerették.

Budapest, 1875. nov. 14.

A bizottság nevében Klapka György s. k. elnök, Brody Zsigmond s. k. jegyző, Deutsch Samu s. k., (Deutsch S. testvére és társa 3 korona-utcza) pénztárnok, Falk Miksa s. k., Jókai Mór s. k., Neuwelt Armin s. k., Ráth Károly s. k., főpolgármester, Schossberger Heinrik s. k., Schweiger Márton s. k., Urváry Lajos s. k., Várady Gábor s. k.

E czélra szánt adakozások elfogadtatnak a hazai lapok szerkesztőségeinél és egyszersmind gyüjtő ivek bocsáttatnak szét, melyek az aláirt összeggel együtt — az ellenőrzés czéljából azonban minden esetre — f. é. deczember végeig a bizottsági pénztárnokhoz (Deutsch S. testvére és társa 3 korona utcza 1. sz.) beküldendők.

Aláirási ivek kaphatók a fen megnevezett bizottsági tagoknál.

Táviratok.

Berlin, nov. 15. Keller gróf százados a bécsi német követség ujan kinevezett katonai attachéja ma indul állomására.

Almeria, nov. 15. A „Dandolo“ osztrák és magyar korvette instructionalis utazásában ide érkezett.

Kairo, nov. 15. Az 1874 szeptember 1-től 1875 szeptember 1-ig terjedő budgetévről megjelent zárszámadás szerint Egyptom kiadásai 10 millió 796,387, bevételei 10.812,787 font sterlinget tettek.

Prága, nov. 15. A „Bohemia“ szerint a boroszlói egyházmegye osztrák részének elkülönitése tárgyában megindultak a tárgyalások, a spiritualiák már nagyobb részben rendezvék is és csak a temporaliák okoznak nehézségeket. A sziléziai uj püspökség székhelye Teschen lesz.

Bécs, nov. 15. Hitelrészvény 192.70 — Angol-osztrák 88.50 — Galicziai 193.25 — Lombard 101.— — Államvasut 276 — — Trámvay 76.—. — Rente 69.20 Hitel sorsjegy 161.50. — 1860. 110 75 — Napoleond'or 9.16— 1864. 133 75 Arany 5.39— — Ezüst 103.20 — Frankfurt 55.75 — London 114.15. — Porosz pénzutalvány 69.75. — Únio-Bank 69. — — Török-sorsjegy 30.75. — Ált. épitő-bank 8.— — Angol épitőbank 20.—. Magyar földhitel —.—.

Bécs, nov. 15. M. földteherm. kötv. 81.— Magy. vas. kölcsön 99,— — Salgó-Tarján —.— Anglo-Magyar 33.50 — Magy. hitel 183.75 — Franko-magyar bank 37.—. Magyar záloglevél 86.10 — Alföld 117.50. Erdély —.— Magy. éjszak-kel. vas. 111.50. — Magy. kel. vas. 39.— — Kel-vasuti elsőb. kötv. 63.50. — Magy. sorsjegy 77.70. — Tiszai vasut 178.— Magy. földhitel 60.— Municipal-bank 17.—.

A hivatalos lapból. Kún Gyula telekkönyvi helyszinelési főbiztos a medgyesi törvényszékhez telekkönyvvezetővé, — Beregszászy Árpád telekkönyvi helyszinelési biztos a dévai törvényszékhez segéd.-könyvvezetővé, továbbá Glück Lajos hátszegi járásbiéósági segédtelekkönyvvezető ugyanazon járásbirósághoz telekkönyvvezetővé, — és Báthory Gábor szamosujvári járásbirósági telekkönyvi irnok a hátszegi járásbirósághoz segédtelekkönyvvezetővé, — Illés Károly szolnoki volt m. kir. ügyész a pécsi m. kir. ügyészséghez, Csipkés Sándor adóhivatali ellenőrt, adószedővé neveztetett ki.

A pécsi pénzügyigazgatóság Tipold Elek, Laky Sándor, Steffanics N. János és Szabó Ferenczet VII. oszt. adótisztekké ideiglenes minőségben kinevezte; Englics Mihály VII. oszt. ideiglenes adótisztet véglegesitette. s Horváth Pál VII. oszt. adótisztet Zirczen a pécsi adóhivatalhoz áthelyezte.

Ujdonságok.

Az országos zeneakadémia vasárnap délelőtt megnyilt. Számos előkelő vendég jelent meg az ünnepélyen. Az igazgatói megnyitó beszédtől eltekintve, az egész ünnepély kis concertnek tekinthető. Bevezetésül s befejésként karének volt. Kölcsey „Hymnus“-ának egy részével. Maleczky-Ellinger Jozefa Erkel zongora kisérete mellett két dalt énekelt Dubez P. Liszt két müvét játszotta el hárfán, Odry L. Ábrányi egy költeményét énekelte el s végül Ruhoff játszotta el gordonkán Volkmann Robert „romänze“-át. Mindenik müvész tapsokat nyert. Az igazgatói előadás, melyet Liszt távollétében közvetlen a megnyitó karének után Erkel Ferencz olvasott fel, röviden volt fogalmazva. Megemlékezvén mindenek előtt az országgyülés, a király s miniszter buzgó müködéséről, kiemeli ezen intézet mütörténelmi nagy jelentőségét, mint a mely a hazánkban uralkodó zenemüvészetet a téves fogalmakból tudomány rangjára emeli s a magyar zenének világpolgári jogosultságot fog adni. Megemlékezett a jelenleg Rómában idöző Liszt Ferenczről s az intézet főelőnyeül emeli ki, hogy e nagy férfiu áll élén s hogy ő — mint levelében irja, rövid idő mulva viszszatérvén, müködését főkép ezen intézetnek fogja szentelni. Szól továbbá az ifjusághoz is, lelkesitve s buzditva őket, mint a magyar tudományos zenészet uttörőit.

A nemz. muzeum gyarapodása. Október hóban a hivatalos küldeményeken és kötelességi példányokon kivül a nemz. muzeum következő nevezetesebb tárgyakkal gyarapodott: 1) A Régiségtár: József főherczeg 1 agyagedénytöredéket, Ásvány Miklós és Halavács E. 4 darab őskori régiséget, Ivánka Imre őskori aranykarikát és vaskést, Balecz Ferencz 3 ujabbkori érmet, Gottgeb Antal bronztálat, agyagedényt és vaskardot, Kozáky Dániel 1 edénytöredéket, Czirbus Géza két őskori régiséget, Thaly Kálmán vassisakot és lovagkeztyüt, Jancsó József I. Constantius-féle rézérmet, Huber Béla Valkóról ősember koponyát és bronzsodrony-karpereczet, Doktor István Zsámbokról 1 pár bronzkarpereczet, Luppa Péter Pomázról vasdárdacsucsot, Jekelfalusy főerdész öntött ólomfémert, Ernst Ernő Szolnokról 1 ujabbkori érmet, Preiss György dragonyossisakot és 52 ujabbkori érmet, Gózon Imre dr. Henszlman közvetitésével 9 őskori régiséget és 3 ujabbkori tárgyat, Erdődy Miklós 2 magyar érmet, Jankovics István 1 római rézérmet ajándékoztak. Dr. Rómer Flóris Ferencz 6 darab agyagedénytöredéket ajándékozott, és további 24 darab ilyen töredéket, valamint 1 darab ősállati állkapcsot gyüjtött a nemzeti muzeum számára. Az intézet költségén szereztetett egy XV. századbeli vaskard és 5 darab érem, egy XVI. századbeli kard, mely a Duna medréből kiemeltetett és a letenyei éremleletből 4 db. ujabbkori érem. — 2) Természetosztály: a) állatok: Gróf Széchényi Imre és Dénes 1 fehér fogolymadarat (Perdix cinerea var. alba), Bálintffy Pál Dunakesziből 1 sirályt (Larus), Hvizdos János 1 kettőből egygyé összenőtt házityuktojást, Kehrer József 1 kameleont (Chameleo vulgaris) ajándékoztak. — Csere utján szereztetett 4 faj rovar 9 példányban. A n. muzeum költségén vétetett 3 hüllő és 35 faj rovar 40 példányban. b) ásványok és őslények: Rudrich László mosonmegyei Kőbányáról 6 darab harmadkori kövületet, Wartha Vincze tr. 7 darab jura-kövületet Dielstorfról Zürich Kantonból, Széskay István 2 kövült fatörzsdarabot a pécsi kőszénbányából, Kodolányi Antal 3 darab mésztuffot hontmegyei Gyügyről, Csányi István 2 darab szarvasagancstöredéket a svábhegyi löszből ajánlékoztak. A nem. muzeum költségén vétetett 62 darab ásvány. — Oktober hóban a muzeumot 6353 személy látogatta meg.

Az első philharmoniai hangverseny szerdán este félnyolczkor lesz a redoutban. Müsora: Beethoven „Coriolan“ nyitánya; Reinecke fis-moll zongorahangversenye, előadja a szerző, Bach „Passacaille“-je, Esser zenekari átiratában; Reinecke Károly C-moll symphoniája. Az első három darabot vezérli Erkel Sándor, az utólsót Reinecke K., a lipcsei „Gewandhaus“ hangversenyeinek igazgatója.

Athletika. Az athletikai klub által vasárnap a fővárosi Orczykertben tartott sikversenyen, minthogy a zárlatig egy nevezés sem érkezett, Porzsolt Ernő egyedül futotta be a 2 angol mérföldnyi utat 11 percz 35 m. p. alatt.

A természettudományi társulat nov. 17-ikén szerdán, délután 5 órakor szakülést tart, a magyar tudományos akadémia heti üléstermében. Előterjesztéseket tesznek: Kossutány Tamás. Tapasztalati adatokat közöl a tiszavölgyi kálisótelepekre vonatkozólag; Szily Kálmán. a higanyőzök fajmelegéről értekezik. (Szakülés után választmányi ülés fog tartatni.)

Ghyczy Kálmán elnöki ebédje kedélyesen folyt le a „Hungáriában“. Mintegy 200 képviselő s a kormány volt jelen. A toasztok sorát Ghyczy kezdte meg a királyi család, valamint a kormány és képviselők éltetésével. Utána Várady Gábor Ghyczyt, Hosztinszky Bittót, Szlávi Tiszát, Tisza az ellenzéket élteté. Ürményi az ellenzék nevében köszöni a toasztot, Simonyi Ernő pedig hangsulyozza, hogy ellenzéki kötelességének tartja minden hibát felfedni. Kivánja, hogy a kormány soká éljen, de hibát róla felfedezni ne lehessen. Majd Huszár Deák Ferenczet, Csernátony pedig Simonyi Ernőt éltette, mire a lakoma szétoszlott.

Az egyetemi betegápolda létesitése ügyében vasárnap tartott ülésen az egyetemi hallgatóság, minthogy az egyetemi tanács „fegyelmi szempontokból“ nem engedte meg az ápolda felállitását, — elhatározta küldöttséget meneszteni a közoktatásügyi miniszterhez, mely az egyetemi tanács határozatának megsemisitését fogja kérelmezni.

Az országos állatgyógyintézet igazgatósága a ker. miniszterium utján előterjesztést tőn a honvédelmi m. kir. miniszteriumhoz, hogy ez utóbbi engedje meg az évenkint az intézetbe vezényelt 10 honvéd hallgatónak, hogy azok a felvételi vizsga kiállása után a 3 évi állatorvosi tanfolyam hallgatására bocsátathassanak.

Az országos központi oltó intézetben a nyilvános oltások november hótól kezdve vasárnaponként délutáni 2—3-ig, a gyermekkórház épületében (ősz-utcza 2. szám) a kapu alatt jobbra tartatnak.

Botrányos dologra vagyunk kénytelenek felhivni az illetők figyelmét, miután már mintegy háromhét óta hallunk csaknem naponkint megujuló panaszokat, szegény elaggott szüléktől, kik felcseperedett leányaikat tánczosnőkül beadták a népszinházhoz, remélve, hogy gyermekök ilyképen biztos megélhetési módhoz jut,sőt öreg napjaikra nekik is juttathat annyit, hogy a véginségtől legalább mentve lesznek. És e szülék most aggodalommal beszélik, hogy gyermekeiket az emlitett szinház egyik előkelő tagja előhaladt kora s tekintélyes potroha daczára szüntelenül üldözi, a legszemtelenebb ajánlatokat teszi nekik s most félnek a szülék, hogy gyermekök, vagy áldozatául esik a szakadatlan kisértéseknek, vagy ellenszegülés esetén az illető faggatása is gáncsoskodásai következtében önhibájuk nélkül el fognak hocsáttatni. Ez oly botrányos dolog, mely a legmélyebb homályt vetheti eme melegen felkarolt közintézetünkre, és sokáig haboztunk felemlitésével, de kénytelenek voltunk ezt tenni, mivel az illető az utolsó napokban egész ostromállapotban tartotta a tánczszemélyzetet. Kérjük az igazgató urat, ejtse módját, hogy a leányok ez embertől megkiméltessenek, különben kénytelenek leszünk világosabban szólni s a seladontis megnevezni.

Szinházi játékrend. A nemzeti szinházban: 16-án „A hugenottak“ Perottival; 17-én „A jóslat“; 18-án, a királyné névnapjának előestéjén „Tannhäuser;“ 19-én „A házasitók;“ 20-án „A végzet hatalma,“ 21-én „A lelencz“. — A budai szinházban: 16-án „Az utósó lévél,“ 18-án „A nőuralom,“ 20-án „Egyik sir, másik nevet,“ 21-én „A windsoori vig nők.“

Vadászati jegy Pestmegye területén a mult hóban 138 vétetett ki, melyekért bejött 1558frt. Igy tehát az állam a központi vármegyéből az augusztustól októberig terjedő évnegyedben a kiállitott 859 vadászati jegyért bevett 9422 forintot. Bélyeg pedig elfogyasztatott a kérvényekre 429 forint 50 krnyi. Már igy csak kibontakozhatunk a pénzzavarból!!

Barbarismus és adóexekutió. A „S.“-ban olvassuk: Az adóexekutió időszakát éljük s ez ellen nem volna kifogásunk, mert hát az álam iránti kötelezettségét mindenkinek egyaránt le kell róni; de annál több van az exekutorok ellen, kik akár tévedésből, akár egyéb indokból néha tul mennek a határon, melyet átlépniök nem szabad. Legközelebb egy helyb. jó hirnévnek örvendő kereskedő házánál — s nem üzletében, melyre az adókönyv kiállitva van — jelentek meg, hogy nem a mult, hanem a jelen évi adót exequálják, anélkül, hogy a különben is évről évre pontosan fizető egyént előbb intőczédulával megkeresték volna. Az emlitett kereskedőnek neje egyedül levén otthon, e meglepetésre az exekutorokat férjéhez az üzletbe utasitotta, de ezek nem mentek, hanem ittlétükről aláirást követeltek s csak azután, hogy ezt megkapták távoztak. Hogy ilyesmi ne történhessék jövőre, mert az aláirások követelése veszélyes visszaélésekre is szolgáltathat alkalmat, az adofizetők az exequálás előtt tartozásaik lefizetésére figyelmeztetendők, s csak ha az nem használna, következzék be a végrehajtás, de akkor is, lehetőleg ugy, hogy zaklatási jellege ne legyen.

Vigyázatlanságból eredt szerencsétlenség történt N.-Váradon. Stern Herman polgártársunk Debreczenbe utazván, töltött revolverét asztalán felejtette. Stern Jakab 11 éves és Stern Herman 3 éves egyetlen fiacskája a szobában játszadozva, ez oly szerencsétlenül találta elsülni, hogy a golyó kis unokatestvérének szivét furrta keresztül, ki rögtön szörnyet halt. Az anya, ki hazulról menni készült rémülten futott a szobába, hallván a lövést, s itt egy kép tárult fel szemei előtt, mely kétségbe ejteoly. A megölt gyermek vérében feküdt a padolaton s ártatlan kis gyilkossa megrémülve sápadtan, állott az áldozat előtt.

Szivtelen anya. Egy Kosellák Ágnes nevü, mogyorósi (esztergommegyei) parasztleány közelebbről gyermeket szült s ártatlan magzatát az ebeknek veté oda. Ezek jóformán meg is ették egészen az ártatlan gyermeket. A szivtelen anya elfogatott s a közigazgatási hatóságáltal közelebbröl átadatik a bünfenyitő biróságnak.

Meghiusult rablás és még valami. A legközelebb mult hét egyik estéjén Deák Lászlo kecskeméti birtokos, kis-fái tanyájáról hazafelé jöve jajgatással párosult segély kiáltást hallván, arra felé hajtatva észre veszi, hogy egy fiatal ember a földön hanyat fekve egy csavargó által fojtogattatik, s miután többszöri felhivására sem bocsájtotta el a rabló az áldozatául kiszemelt Borbás Sándor gazdálkodót, töltött fegyverének ráirányozásával szabaditá azt fel; hosszas küzdelem után — miközben a bátor szabaditó is megtámadtatott — a gaztettest sikerült ártalmatlanná tenni, kocsira téve a helyi kapitányi hivatalhoz nevezett Deák László urnak be hozni, s ott átadni; mindenki azt hiszi, hogy ezzel az ügynek még nincs vége, azonban biz annak a rendőrkapitány másnap reggel végett vetett, a mennyiben a rablási bün kisérlőt, — aki különben kijelentette, hogy ha segély nem érkezik Borbást megfojtja — szabadon bocsájtotta. Nevezetes és a kapitányra jellemző, hogy még csak vizsgálatot sem tartott szükségesnek megejteni.

Sonsogno drámája, mely már hetek óta foglalkoztatta ugy a politikai, mint társadalmi köröket, szombaton véget ért; a jury két órai tanácskozás után az összes vádlottakat, Scarpettit kivéve, vétkeseknek nyilvánitotta, Lucianit bünszerzőül, Frezzat a bün elkövetőjeül; Armatit, Morellit és Farinat pedig büntársakul. A büntetés kiméréséré nézve a közvádló élet fogytiglani gályarabságot inditványozott az összes elitéltekre, a biróság ezt ki is mondotta. Luciani, ki bizton várta felmentését, hidegen fogadta az itélet kihirdetését, hanem szokottnál sápadtabb volt. Armati azt mondá védőjének, hogy jobb szerette volna a halált; Frezza, Morelli és Farina nyomott hangulatban voltak. Az esküdtek maguk is csodálkoztak ez itéleten; azon kérdésre, hogy Armati, Morelli és Farina bünszerzők-e, nemmel feleltek, remélve, hogy ezzel enyhitik a büntetést, de a törvény ezt nem engedte meg. Az ügyvédek remélik, hogy az egész eljárás meg fog semmisittetni. Lucianira nézve is elfogadta a jury az enyhitő körülményeket, hogy elkerülje a halálbüntetést.

Gyönyörü igazságszolgáltatás! Egy temesvári német lap a következő czifra történetet beszéli el: Mangelus Bernát buziási lakost a mult héten exequálták „fiának, Mangelus Miklósnak“ adósságaért, melyet ez a kórházban csinált. A hetven éves Mangelus Bernát hiába bizonyitotta be, hogy nincs Miklós nevü fia, a kórházban adósságot csinált Mangelus Miklós hiában erősitette, hogy más családból származott; mind nem használt semmit. Mangelus Miklós ingóságait elárverezték egy idegen egyénnek ki nem fizetett kórházi tartozása mialt.

Ebből is lehet tanulni! Nyiregyházán két szegényebb iparos a felett, vajjon melyiküknek van a bora jobban kiforrva, annyira összeszólalkoztak, hogy már-már a szomszédoknak kelle komolyan fellépnie, hogy a kitörő veszedelmet elháritsák. A béke tehát a midőn nagy nehezen előállott s a kibékült felek áldomásra mennének: megütközve kelle tapasztalniok, hogy a két hordó ugyan megvan, de üresen, kongó üresen. Mig ők az udvar egyik oldalán osztoztak, addig hihetőleg mások meg a boron osztoztak meg.

Prágai magyarság. Egy prágai növényárus hirdetési nyomtatványa, a mely, minthogy Magyarországnak van szánva, egy kis magyar szöveget is tartalmaz, ilyen siralmasan ütött ki: „Föárjegyzekkel szolgalhatom és Fz. kérésne franco beküldek. Tz: urak kérnek minden utánvételyi, növény rendelesne egy negye gynesz kesz penz beküldeni, mert minden erbe nagyon sok kar van, ha nakot vagy ládat, nekem visszaküldenek hogy meghaltak, tüszszerent lensegbe, vagy a kerlenz nincs szolgallatba uts, nekem pedig utikölcsok megkel valtani.“ Ne je dobzse pane! — Hanem azért itt benn az országban is vannak sokan, a kik igy se tudnak.

Sirrablás. Zágrábból irják, hogy ott nemrég egy tehetős háztulajdonosnő beteg ágyán meghagyta, miszerint halála esetére selyem-ruháiban s összes ékszereivel együtt temessék el, mi az elhalálozás után meg is történt. Nemsokára azután egy odavaló asszonyon ép oly selyem-ruhát vesznek észre az ismerősök, a minőben a fennti halott eltemettetett, s a gyanus nő kérdőre vonatván, felelet helyett elájult. Tényleg constatáltatik pedig, hogy a selyemben, aranyban eltemetett asszony sirja csakugyan felásatott s hulláj a minden értékes tárgytól megfosztatott. A hatóság vizsgálatot rendelt el.

A „Nép zászlója“ mult heti száma következő tartalommal jelent meg: Politikai rész: Amit magunk okoztunk. Hétről-hétre. A haraszt zörgése. Országgyülési napló. Mit mondott Tisza K., mielőtt miniszterré lett. A határőrvidéki alap. Az uj törvényjavaslatok. Szabad a vásár. Apró rész. A nagy világból. Ismeretek tára: A hangyák. A szinpadról. — Szünórára: Szemesé a világ. Mi hir a fővárosban Vidéki kirek. Mindenféle. — Közgazdaság: Borkiállitás és borvásár Budapesten. A gabna és pénzpiaczról. — Heti naptár.

Uj zenemü jelent meg Táborszky és Parsch zenemü-kereskedésében Katka Károlytól ily czim alatt: „Die Lauterbacharin“, stájer idyl; ára 50 kr.

Rövid hirek. A király pénteken, a királyné nevenapján Gödöllőre érkezik s azontul karácsonyig folytonosan itt marad. — **Az orsz. középtanodai tanáregylet** második szakosztálya kedden d. u. 5 órakor az evang. gymn. épületben tartja rendes havi ülését. — **A Valéria-egylet** tombola-bazárt fog rendezni, melynek rendezésére a bizottságot már megválasztották. — **Bazaine a pápánál** kihallgatáson volt. — **A budapesti tanitók segély egylete** nov. 28-án d. e. 10 órakor a „Népnevelők pesti egylete“ helyiségében (kötő-utcza 3. sz. a.) évi közgyülést tart. — **A halál sem választja el** Dawis Arthurt és nejét, new yorki fegyenczeket, minekutána jövő hó 8-án együtt fogják őket felakasztani. Ez már hüség mind halálig! — **Szobbon alul a Dunán** egy tutaj szétmállott s a rajta levő három tót tutajos a vizbe fult, — **Sajó-Gömörön** oly rozzant állapotban van a folyóhid, hogy arról e napokban egy terhelt szekér a vizbe zuhant. — **A békésmegyei régész- és müvelödés történeti egylet** egy küldöttsége tisztelgett a vallás- és közoktatás ügyi miniszternél, mely alkalommal az egyleti évkönyv egy példányát nyujtá át s az egylet részére államsegélyt kért. — **A budapesti torna egylet** eddigi müszaki vezetője Oherolly János tanár kijelenté az egyleti tagok előtt, hogy jövő jan. 1-vel az egyletből kilépni szándékozik. — **A cs. k. hadügy** és mk. honvédelmi miniszterum között tárgyalások folynak a cs. k. hadseregből áthelyezett, és a honvédségnél nyugalomba helyezett tisztek nyugdij quotája tárgyában. — **A nyugati vaspálya** igazgató tanácsa kebelében élenken tanácskoznak az uj nyugdijazási szabályzat kidolgozása felett. Ezen dolgozathoz a mk. államvasutak nyugdijzati szabályzata szolgált alapul. — **A m. k. honvédelmi miniszter** elrendelte, hogy a közös hadsereg szekerészetének tartalékából a honvédség nyilvántartásába áthelyezett egyének a honvéd lovas ezredek törzseihez osztassanak be. — **Tisza Kálmán** a magyar gazdasszonyok egyesülete árvaházának épitésére 1000 frtot adott. — **A budapesti rabsegélyzö egyesület** választmányi ülése elhatároztaéozta, hogy az egylet javára hangverseny fog tartatni. A fővárosi hatóság meg fog kerestetni edy munkamenedék felállitásához szükséges telek átadása iránt.

Tudatjuk a tisztelt olvasó közönséggel, hogy **Péteryi Károly** kitünő könyve a **„Jezsuiták“**-ról, szerkesztőségünkben megszerezhető 1 frtjával. Megrendelések a legnagyobb készséggel teljesittetnek.

Közgazdaság.

A Ferencz-csatorna részv. társaság ma tartott rendkivüli közgyülésében elhatározta, hogy miután a kibocsátott elsőbbs. kötvények kibocsátási árfolyamán 600,000 frtot vesztett s egy millió forinttal többet érő munkát teljesitett, kártalanitásra fogja a kormányt felszólitani.

Borászati értekezlet tartatott a fővárosban a magyarországi bortermelők szövetségbe hozása végett. Greger Miksa londoni magyar borkereskedő késznek ajánlkozott ugyanis a létesitendő szövetség által áruba bocsátott borokat az ismert feltételek mellett átvenni. A jelenleg folyó borkiállitás több tagja tehát azon van most, hogy e szövetséget létesithesse. Az e tárgyban megtartott értekezlet eddig nem nagy eredményre vezetett ugyan, de e kérdésben kiküldetett egy 8 tagu bizottság, mely még a kiállitás folyama alatt jelentést fog tenni az általa végzettekről az értekezletnek. — Csütörtökön folytatatni fog az értekezlet s akkor e tárgyra bővebben visszatérünk mi is.

Bécsi terménytözsde novemb. 13. A forgalom mintegy 30,000 mázsára tehető. Az üzlet átalában lanyha volt. Buza a mult héthez képest 5—10 krt vesztett, rozs változatlan, árpa 10—16 krral csökkent, tengeri szilárd, zap nem kelendő; liszt változatlan. Árak: buza bánsági 84—85 fns. Győrből 5.40, magyar 82—83 fns, Mosonyból 5.30, Pápáról 5.25, rozs magyar 78—80 fns, Érsekujvárról 3.66 kr mérője. Árpa felv. 70—71 fns, 3.70 kr mérője, tengeri bácskai 2.94—3.12 vmázsája, zab magyar 47—52 fns. 2.25—85 kr bécsi mázsa.

Az elsö magyar részvény serfözde szombaton tartotta közgyülését. A felolvasott évi jelentés 128,281 frt 83 kr tiszta nyereményt mutat ki. A közgyülés elhatározta, hogy 8281 frt 83 krt a tartalék alaphoz csatol, ugy hogy az 127,013 frtot tesz, a többi 120,000 frtból 1876. jan. 1-től fogva minden részvény után 40 frt (8% os) osztalék fizet tessék ki. A gyár 202,000 akót gyártott és ebből eladott 190,000 akót. A felmentvény megadatott, s a választmány utasittatott, hogy az alapszabályokat dolgozza át az uj kereskedelmi törvény értelmében.

Kecskemét nov. 12. Tisztabuza pozs. m. 4.20—4.60 Elegyesbuza pozs. m. 3 40—3.70. Rozs pozs. m. 2.90—3.10 Árpa pozs. m. 1.80—2.10. Zab pozs. m. 1.70—1.90. Köles pozs. m. 1.80—2. Kukoricza pozs. m. 2—2.20. Burgonya pozs. m. 80—1 ft

Siófok nov. 12. A középszerü tiszta-buza 5.40, alábbvaló 5.20 rozs 3.10, árpa középszerü 2.20, alábbvaló 2.70, zab 2.30. — Hüvelyesek: bab 4.—, köles 2.50, kukoricza 2.30. A forgalomnak tetemes apadása észlelhető ugy, hogy e héten a forgalom alig tesz ki 2000 mérő gabnát.

Szeged nov. 13. Jelenlegi árak a helybeli vasuthoz szállitva: Buza tiszai 84—85 vámmázsa 4 frt 80—85 kr. Buza bánsági 83—84 vámmázsa 4 frt 60—65 kr. Buza 80—82 vámmázsa 4 frt 10—40 kr. Rozs 78—80 mérő 80 bécsi font 3 frt10 krajczár. Árpa 65—72 mérő 72 bécsi font 2 frt 20—25 kr. Árpa 68—72 mérő 72 bécsi font 2 frt 30—40 kr. Tengeri vámmázsa 2 frt — 2 frt 5 kr. — Tengeri későbbi szállitásra 2 forint 10—15 kr. Zab bécsi mázsa 4 frt 10 kr. — Köles mérő 82 bécsi font 2 frt.

Kolosvár nov. 1. Tisztabuza osztr. mérő 4 frt 20 kr. elegybuza 2 frt 85 kr, rozs 2 frt 40 kr zab 1 frt 45 kr, árpa mérője — frt — kr, törökbuza 1 frt 20 kr, széna 1 frt 65 kr.

Arad nov. 12. Buza vmázsája 10 krral olcsóbb, rozs 2.80, árpa 2 20 kr, zab 4 frt, tengeri 1.75—80 kr.

Pécs nov. 12. Buza vmázsája 4.50—3.50, kétszeres 3.20—50 kr, rozs 2.80—3 frt, árpa 2.10—30 kr, zab 1.80—90 kr.

Kivonat a „Budapesti Közlöny“

(nov. 13, és 14-iki számából.)

Arverések: Sikló decz. 9. jan. 10. Polián József ingatlanai. — Fehértemplom febr. 4. Streiter Pál ingatlanai. — Szöregh decz. 11. jan. 11. Gyorgyevics Láza ingatlana. — V.-Dombó decz. 9. jan 10. Máté Imre háza. — Pancsova nov. 17. decz. 15. Knezsevicz Alexander háza és házhelye. — Hanusfalva (Eperjes) decz. 1. Grosz Náthán 32297 frtra becsült ingatlanai. — Szalonta decz. 4. jan. 4. Bonczos János ingatlanai. — Murany nov. 22. Muraru György és ½ telke. — Moichen (Nagy Szeben) decz. 18. jan. 19. Radu Juon ingatlanai. — Budakesz nov. 29. özv. Grül szül. Straub Teréz ingatlana. — Ó.-Buda nov. 30. decz. 30. Schaeffer György ingatlanai. — Valkány (N.-Kikinda) decz. 10. jan. 10. Szabó Károly ingatlanai. — Eperjes nov. 29. decz. 30. Paulovits Manó háza. — M.-Berény nov. 40. decz. 30 Götz Péter ingatlanai. — Szent-György decz. 16 jan. 17. Györe János ingatlanai. — Csohaly (Bihar) nov. 30. Hanga Pál ingatlanai. — Pest febr. 4. márcz. 13. Reibeuger István 18700 frtra becsült uj-utczai háza. — Palóznak (Veszprém) jan. 10. febr. 10. Kolosváry Sándor szőlőbirtoka. — FnlsősTur (Hont) jan. 13. febr. 14. Mózer Karolina 20026 frtra becsült ingatlanai. — Déda (Beregszász) jan. 12. febr. 14. Kis Lajos ingatlanai. — Abrány (Miskolcz) decz. 15—17. Hosszufalusy Jánosné 83376 frt értékü ingatlanai. — Szeged decz. 22. jan. 22. Bárkányi Illon 14080 frtra becsült ingatlanai. — Tesmag (Hont) decz. 17. jan. 17. Pál István ingatlanai. — N.-Füged decz. 24. jan. 24. Szöbó Ilona 91500 frtra becsült ingatlanai. — Szödemeter febr. 3. márcz. 6. Fülep Todor ingatlanai. — Lest (Bihav) nov. 27. Sántha Imre ingatlanai. — T.-Szele (Czegléd) decz. 20. jan. 21. Rutkay Sándoé 10569 frtra becsült ingatlanai. — Orosháza nov. 16. Foltinyi Imre ingatlanai. — Liebling (Temesvár) decz. 10. Schalken János ház és telke. — Tasnád nov. 23. Fodor Mihály 13070 frtra becsült ingatlanai.

Csödök. Laky Elek s.-a.-ujhelyi kereskedő ellen, bej. decz. 15. perügy. Nyomárkay Bertalan. — Höntz Konrád lőcsei kereskedő ellen, bej. jan. 5. perügy. Kaynár Gyula.

Csödmegszüntetések. A nagyszebeni kir. trvszék részéről hirdetett csőd Nedelkovics György ellen megszüntetett.

NEMZETI SZINHÁZ.

Ma, november 16-án adatik:

Perotti Gyula ur utolsó vendégjátékául:

A hugonották.

Opera 4 felvonásban. Irta Scribe. Forditotta Nádaskay Lajos. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Személyek:

Valois Margit, Navarra királynéja — —	Balázsné B. V.
Valentine, udvarhölgye —	Nagyné Benza Ida
Urbain, apród — —	Human Alexandra
A királyné udvarhölgye —	Vinczéné
Egy hölgy — — —	Kováltsikné
De Nangis Raoul, protestans nemes — — —	**Perotti Gynla** ur
Marcel, fegyvernök, protestans — — —	Kőszeghy
Saiut Bris gróf, Valentine atyja, a Louvre kormányzója, katholikus. — —	Ódry L.
De Nevers gróf — —	Malecky
De Cossé,) katholikus nemesek	Széphegyi
De Rez,) katholikus nemesek	Tallián
De Thoré,) katholikus nemesek	Fekete
Meru,) katholikus nemesek	Kaczvinszky
Éji őr — — —	Neu
1-ső) szerzetes — — —	Vitkovszky J.
2-ik) szerzetes — —	Adams
3-ik) szerzetes — — —	Szalai

Katholikus és protestans nemesek. Udvarhölgyek. Katholikus és protestans katonák. Tanulók. Városbiztosok. Czigányok. Gróf Nevérs apródjai. Margit apródjai. Várostisztek. Nép. Cselekvény helye: Páris és környéke.

Kezdete 7 órakor, vége 10-kor.

Vár-szinház.

Kedd, november 16-án adatik:

Az utolsó levél.

Vigjáték 3 felvonásban. Sardou után forditotta Szergahelyi Kálmán.

Személyek:

Block Prosper — — —	Halmi
Vanhove Titus — — —	Szigeti Imre
Clarissa, neje — — —	Helvey Laura
Crussoles Mártha — —	Molnárné
Brü Susanne — — —	Sz. Prielle Corn.
Thirion, természetbávár —	Szigeti J.
Colomba, neje — — —	Szathmáry L.-né
Buronier — — — —	Komáromy
Temple Pál — — — —	Körösmezei
Solange asszony, hágondviselőné,)	Paulayné
Claudine, szobaleány)	Szigeti Jolán
Baptiszta,) inasok)	Benkő
Honrik,) inasok)	Leövey
Szolga — — — — —	Pintér

Vadaszok. Történik: Chinon környékén.

Kezdete 7 órakor, vége 10 edfélkor.

Népszinház.

Huszonnyolczadik előadás.

Budapest, kedden 1875. november 16-án.

LEÁNYKÉRŐ.

Népszinmü 1 felvonásban. Erdélyi József után R. Zenéjét szerkesztette Erkel Gyula.

Személyek:

Sugár Mihály, gazdag paraszt	Zádor
Kata, a leánya — — —	Sziklai Emilia
Szamos Ferencz, juhász gazda	Partényi
Villám Bandi, bojtárja — —	Szabó Bandi
Illom Peti, gazdag leány —	Eőri
Kántor — — — —	V. Kovács
Panna) falubeliek —	Klárné
Czifra Terka) falubeliek —	Árvay Gizella
Örzse) — — —	Szigeti Luiza
Sári) falubeliek — —	Szücs Kata
Margit) — — —	Horváth Paula

Lakodalmas nép.

Ezt követi:

IDE MÉDOR

1 felvonásban. Irta Vercossin Eugen, forditották Náday Ferencz és Ábrányi E.

Személyek:

Malicorne Alcide — — —	Eőri
Paola neje — — —	Dancz Nina
Adhémar de Beaufemur — —	Együd

Szinhely: Páris.

Végül:

A Saint flour-i rózsa

Bohózatos operette 1 felvonásban. Irta Carré Mihály, forditotta Toldy Ferencz. Zenéjét szerzé Offenbach Jakab.

Személyek:

Pierette, kocsmárosné —	**Soldosné assz.**
Marcachu kovács — —	Solymosi
Chapaillons, czipész — —	Kápolnai.

Szinhely: Auvergueban egy kis falu.

Pénztárnyitás 6, kezdete 7 órakor, vége 10 előtt.

Felelős szerkesztők:

Csávolszky Lajos és Szederkényi Nándor.

A budapesti áru és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1875. November 15.

Gabonanem		Minőségi suly	Ára vámmazsánként
buza bánsági		81	4.20 4.30
" "	uj	82	4.35 4.45
" "	"	83	4.60 -4.70
" "	"	84	4.80 - 4.90
" "	"	85	5.00 -5.10
" "	"	86	5.15 - 5.20
" "	"	87	—.—
" tiszav.	"	81	4.35-4.45
" "	"	82	4.50-4.60
" "	"	83	4.70-4 80
" "	"	84	4.90-5 00
" "	"	85	5 05-5.15
" "	"	86	5.20-5.25
" "	"	87	5.30-5.35
" pestvid.	uj	81	4.15-4.25
" "	"	82	4.30-4.40
" "	"	83	4.50-4.65
" "	"	84	4.75-4.85
" "	"	85	4.95-5.05
" "	"	86	5.10-5.15
" fehérm.	"	81	4.35-4.45
" "	"	82	4.50-5.60
" "	"	83	4.70-4.80
" "	"	84	4.90-5.00
" "	"	85	5.05-5.15
" "			

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Állampapirok.		
Magy. vasuti költ. á 120 frt.	99 50	99.75
Gömöri államvasut zálogl.	—.—	—.—
Magyar sorsolási kölcsön	72 00	72.20
Magyar földteh. kötv.	80 75	81.25
Ugyanez sorsol. zárad. 1867	80.50	81.20
Tem. bánát. földm.	80.75	81.50
Sors. záradékkal 1869	—.—	—.—
Horv.-Szlav. földt. kölcs.	—.—	—.—
Erdélyi földment. kölcs.	79.50	80.—
Erd. erdőválts. ktl. 100 frt.	75.—	75.50
Unif. allamadó 5% papir.	69.—	69.25
Unif. államadó 5% ezüst jan.—jul. kamatozó	73.25	73.50
Unif. állandó 5% ezüst okt. kamatozó	73.25	73.50
500 frtos 1860-iki sors.	110.75	111.20
100 " 1860-iki "	116.50	117.—
100 " 1864-iki "	133.50	134.50
1871 pesti vár. kölcs. 6%	89.50	90.—
Biztositási papirok.		
Atlas viszontbiztositó	—.—	—.—
Első magy. bizt. kizárólag	1036.	1040.
Haza	65.—	68.—
Pannonia	333.—	335.—

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Pesti	36.75	37.—
Hunnia	.—	.—
Kronos nyugd. és életbizt.	—.—	—.—
Unió	108.—	110.
Tisza bizt. társulat	—.—	—.—
Vasuti papirok		
Pécs-Barcsi vasut	—.—	—.—
Pesti lóvaspálya	201.—	201.50
Budai lóvaspálya	—.—	60.—
Ujpest-Rákos-Palotai lóv.	—.—	—.—
Alföld-Fiumei vaspálya	—.—	—.—
Eszakkeleti vaspálya	111.—	112.—
Magyar keleti vaspálya	—.—	—.—
Erdélyi vaspálya	—.—	—.—
Déli vasuttársulat	—.—	—.—
Budai gőzsikló	56.—	57.—
Bank papirok.		
Ált. magy. municipális hitelegylet	16.50	17.—
Angol-magyar	35.—	36.—
Bánáti ker. és hitelbank	—.—	—.—
Magy. általános hitelbank	181.—	183.—
Franco-magyar bank	37.50	38.50
Magy. általános földh. int.	60.75	61.00

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Magyar jelzáloghitelbank	34.00	36.00
Kisbirtokosok földhitelint.	.—	.—
Soproni nyug.-m. o. jelz. h.	—.—	—.—
Pozsonyi hitelbank.	—.—	—.—
" iparbank	—.—	—.—
Takarék- és hitel-egylet	74.—	74 50
Pesti népbank	—.—	—.—
Budai-Obudai népbank	.—	—.—
Iparbank	58.00	59.00
Budai kereskedelmi bank	146 —	148.
Pesti kereskedelmi bank	800.—	805.—
Pesti iparbank	220.—	225.—
Pest-budai kézmüvesbank	51.—	51.50
Pesti egyleti bank	—.—	—.—
Debreczeni keresk. bank	—.—	—.—
Temesvári keresk. és iparb.	—.—	—.—
I. Erdélyi bank	—.—	—.—
Takarékpénz. részv.		
Ó-Budai takarékpénztár	—.—	—.—
Ferencz.- s Józsefv. takp.	—.—	—.—
Orsz. közp. takar. pénztár	83.—	84.—
Pesti I. hazai	2440	2450
Pest-Lipótvárosi	—.—	—.—
Buda-pesti főv. takarékp.	132.—	133.—
Pest-Terézvár. takarékp.	—.—	—.—

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Pest elővárosi takarékp.	44 00	46.00
Általános budai polgári	—.—	—.—
Malmok.		
Árpád gőzmalom	.—	.—
Aradi gőzmalom	—.—	—.—
Blum-féle gőzmalom		
Concordia gőzmalom	148.—	150.—
Erzsébet gőzmalom	121.—	123.—
Király gőzmalom	—.—	—.—
Luiza gőzmalom	96.00	98.—
Molnár és sütők gőzmalma	255.—	258.—
Henger gőzmalom	750.—	755.—
Viktoria gőzmalom.	157.00	158.—
Első buda-pesti gőzmalom.	675.—	680.—
Budai gyártelepitvények	0.00	0.—
Pannonia gőzmalom	485.—	490.—
Részvény vállalatok.		
Első magyar serfőzde	390.—	395.—
Sertés hizlaló	137.—	138.—
Athenäum	243.00	244.—
Pesti nyomda	510.—	515.—
Franklin társ.	175.—	180.—
Egyesült magy. gőzh.-társ.	—.—	—.—
Ganz-féle vasontődék	175.—	180.—

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Gschwind-féle szeszgyár	212.—	213.—
Első magyar bőrgyár	—.—	—.—
R.-Murányi bánya	4900—	—.—
Gyapjumosó és biz. I. m.	123.00	125.00
Salgótarjáni bánya	65.—	67.—
Schlick'féle vasöntődék	118.—	120.—
Soda- és vegyészeti	—.—	—.—
Sóskuti kőbánya	80.—	85.—
Spodium- és csontlisztgyár	160.—	162.—
Szesz I. magyar	160.—	165.—
Köszén- s tégla- (Drasche) gyár	95.—	100.—
Magyar ált. kőszéngyár	—.—	—.—
Ált. waggon-kölcs.-társ	—.—	—.—
Alagut	51.—	53.—
Zarzetzky-féle gyufagyár	—.—	—.—
Sz.-Endrei téglagyár	—.—	—.—
Buda-Pesti téglaégető.	—.—	—.—
Buda-ujlaki tégla s mészgy.	43.—	45.—
Kőbányai tégla társ.	50.—	55.—
Zálogjegyek.		
5½% magyar hitelintézeti	86.50	86.75
5% arany vagy ezüst.	87.50	88.—
5½% jelzálog hitelbank	88.00	88.75
6% kereskedelmi bankj.	89.50	90.—

Érték-papirok	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
6% ált. földh. részvényt	89.50	90.00
5½% " "	87.50	88.00
Elsőségi kötelezvények.		
Észak-keleti vasválpa	—.—	—.—
Erdélyi vaspálya ezüst	—.—	—.—
Buda-pesti lánczhid	85.75	86.—
Bors.-misk. gőzmalom 6%	—.—	—.—
Buda-pesti gőzmalom	182.—	—.—
Pannonia gőzmalom	—.—	—.—
Egyesült magy. gőzh. társ.	—.—	—.—
Valuta.	**véve**	**kinálva**
Pénzek.		
Arany	5.37½	5.38½
Osztrák. magyar 8 forintos	9.14	9.16
Napoleond'or	9 14	9.16
Osztrák-magyar ezüst	105 25	105.50
Porosz pénzt. utalványok	1.69½	1.69¾
Devise. — Váltók.		
Augsb. 100 frt. déln. érték	—.—	—.—
Frankfurti	55.40	55.70
Hamburgi 100 marcobank	55.50	55.70
London 100 Lira	113.90	114 10
Páris 100 franc	45.15	45.25

KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.

Budapest indulás 7.50 reggel
Bécs érkezés 2.12 délután 9.29 este.
Bécs indulás 3.15 délután
Budapest érkezés 10.05 este 6.35 reggel.

Gyorsvonatok a gőznajókhoz csatlakozással.

Bécs) éjszaki vasp. indulás 8.53 délután
Bécs) állam " " 3.43 "
Budapest indulás 10.40 este.
Szeged " 2.34 reggel } kedd
Temesvár " 5.19 " } és
Báziás érkezés 8.50 " } szombat
Báziás indulás hétfő és péntek 6. este.
Temesvár " " " 9.42 este.
Szeged " kedd és szombat 1.32 reggel.
Czegléd " " " 5 29 "
Budapest " " " 7.50 "
Bécs) érk. állam vasp. kedd és szombat 1.56 d. u.
Bécs) " éjsz. vasp. " " 2.03 d. u.

Személyvonatok.

Bécs indulás 8.45 reggel 8.20 este.
Budapest érkezés 5.56 délután 6.06 reggel.
Budapest indulás 6.57 délután 7.05 reggel
Báziás érkezés 8.46 reggel 10.29 este.
Báziás indulás 6.05 este 3.30 reggel.
Budapest érkezés 8.12 reggel 7.49 este.
Budapest indulás 9.15 reggel 9.25 este.
Bécs érkezés 6.09 délután 6.03 reggel.
Bécs indulás 7.49 reggel 5.50 este
Ujszöny érkezés 1.22 délután 11.13 éjjel.
Ujszöny indulás 2.42 " 3.55 reggel.
Bécs érkezés 7.50 este 8.44 reggel.
Valkány ind. 3.21 d. u. | Perjámos ind. 8.25 reg.
Perjámos érk. 6.06 d. u. | Valkány érk. 11.10 d. e.
Jassenova indulás 4.48 reggel 8.12 reggel.
Oravicza érkezés 7.15 reggel 9.54 reggel.
Oravicza indulás 5 délután 7.08 este.
Jassenova érkezés 6.38 délután 8.53 este.
Oravicza indul 10.30 délelőtt.
Oteyerdorf érkezik. 1.55 délután

Steyerdorf indul 2.45 délután
Oravicza érkezik 5.57 délután
Tótmegyer indul. 1.45 délután
Surány érkezik 2.15 délután.
Surány indul 12. 45 délután.
Tótmegyer érkezik 1.10 délután.

Magyar királyi államvasutak.

Budapest indulás 3 délután 8.45. este.
Losoncz indulás 8.02 este 4.42 reggel.
Ruttka érkezés 1.11 éjjel 1.52 délután.
Ruttka indulás 12.48. éjjel 4 délután.
Losoncz indulás 4.17 reggel 1.09 este.
Budapest érkezés 11 délelőtt 8.57 reggel.
Sólyom indul 10.19 este.
Seszterceb. érkezik 11.46 éjjel.
Seszterczebánya indul 8.08 este.
Sólyom érkezik. 9.15 este
S.-Berzencze indul 9.25 délelőtt.
Selmecz érkezik 12.18. délután.
Selmecz indul 4.25 délután.
G.-Berzencze érkezik. 6.29 délután.
Miskolcz indulás 1.45 délután 5 délután.
Fülek érkezés 7. este 12.50 éjjel.
Fülek indulás 6.50 reggel 7.50 este.
Miskolcz érkezés 11.37 délután 6.45 reggel.
Budapest indulás 7.30 reggel 12 délben 10.30 éjjel.
Hatvan " 9.36 " 3.22 délután 1.51 "
Miskolcz érkezés 1 délután 8.45 este 7.10 reggel.
Miskolcz indulás 1.25 " 7.50 reggel 10. éjjel
Hatvan 4.52 délután 1.35 délután 3.34 reggel.
Budapest érkezés 6.50 este 4.25 délután 6.30 reg
Vámos-Györk indulás 3.15 éjjel 12.19 délután.
Gyöngyös érkezés 3.50 éjjel 12.54 délután.
Gyöngyös indulás 1.30 éjjel 9.28 reggel.
Vámos-Gyö. érkezés 1.59 éjjel 9.57 reggel.
Füzes-Abony indulás 6.10 este 5.53 reggel.
Eger érkezés 9.13 este 5.53 reggel.
Eger indulás 2.04 délután 11.37 éjjel.
Füzes-Abony érkezés 2.49 délután 12.22 éjjel
Hatvan indulás 6.21 reggel 5.25 délután.
Szolnok érkezés 9.44 reggel 9 este.
Szolnok indulás 5.06 reggel 12.47 éjjel.
Hatvan érkezés 8.45 " 4.29 reggel.

Zákány indulás 6.30 reggel 3.45 délután
Zágráb érkezés 9.35. " 8.10 este.
Zágráb indulás 5.05 délután 7. 50 reggel.
Zákány érkezés 8.25 este 12.15 délben.
Károlyváros indulás 12.20 délután.
Fiume érkezés 9.25 este.
Fiume indulás 6. reggel.
Károlyváros érkezés 2.25 délután.

Déli-vasuttársaság.

Budapest indulás 7.15 reg. 10.45 délelőtt 9.45 este.
Pragerhof érk. 5.22 délután 4.57 reggel 8.20 regg.
Pragerhof indulás 9.35 reggel 6.45 este 10.05 éjj.
Budapest érkezik 1.87 este 6.05 reggel 4.56 d. u.
Kanizsa 10.55 éjjel 5.45 reggel 2.15 délután.
Bécsujhely érk. 7.13 reg. 12.46 d. u. 3.35 d. u. 0.07 este.
Bécsujhely ind. 10.10 d. e. 1.35 d. u. 8.20. este 9.50 este.
Kanizsa érkez. 10.33 délelőtt 10.18 éj. 4.37 reggel
Kanizsa indulás 5.18 reggel 2.35 délután.
Barcs érkezés 7.58 reggel 6.23 este.
Barcs indulás 12.08 éjjel 10.48 délelőtt.
Kanizsa érkezés 3.19 reggel 1.21 délután.
Székes-Fehérvár indulás 10.18 délelőtt 12.éjj
Ujszöny érkezés 2.42 délután 3.55 reggel.
Ujszöny indulás 2.33 " 11.37 éjjel.
Székes Fehérvár érkezés 5.54 délután 2.58 éjjel.
Zágrab indulás 10.05 délelőtt 8.45 este.
Károlyváros érkezés 12 délben 10.10 éjjel.
Károlyváros indulás 5.10 reggel 2.35 délután
Zágráb érkezés 7 05 reggel 4.35 délután.
Sziszek indulás 4.58 reggel 5.43
Steinbrück érk. 10.49. d. e. 3.15 d. u. 11.10 éjjel.
Steinbrück indulás 4 reggel 4.40 délután.
Sziszek érkezés 9.50 délelőtt 9.53 este.
Fiume indulás 5 reggel 6.30 este.
Szentpéter érkezés 8.23 reggel 9.53 este.
Szentpéter indulás 2.15 éjjel 8.45 este.
Fiume érkezés 6.13 reggel 12.1 éjjel
Zákány indulás 6.48 reggel.
Battaszék érkezik 3.44 délután.
Báttaszék indulás 3.37 reggel.
Zákány érkezik 12. délben.

Tiszavidéki vaspálya.

Budapest indulás 7.30 reggel 6.26 este.
Debreczen indulás 3.51 délután 4.30 reggel.
Kassa érkezés 11.52 éjjel 6 este.
Kassa indulás 5 reggel 6.20 délelőtt.
Debrecen indulás 12.42 délután 10.12 éjjel.
Budapest érkezes 8.31 este 8,40 reggel.
P.-Ladány indulás 2.35 délután 5.10 éjjel.
Nagyvárad érkezés 4.27 " 5.21 reggel.
Nagyvárad indulás 11.22 délelőtt 9. este.
P.-Ladány érkezés 1.43 délután 11.45 éjjel.
Budapest indulás 7.30 reggel 626 este.
Arad indulás 3.56 délután 6 reggel.
Temesvár érkezés 5.46 este 8.35 reggel.
Temesvár indulás 10.17 délelőtt 5.55 este.
Arad indulás 12.30 délután 9.10 este.
Budapest érkezés 8.31 este 8.45 reggel.

Vágvölgyi vaspálya.

Pozsony indulás 7.30 reggel 1.31 d.u. 6.30 este.
Nagyszombat érkezés 9.12 d. e. 3.38 d. u. 8.42 é
Nagyszombat indulás 6.15 reg. 1.23 " " 6.23 est.
Pozsony érkezés 7.57 reggel 3.30 d. u. 8.35 éjjel.

Magyar északkeleti vasut.

Szerencs indulás 9.05 délelőtt 3.59 délután
S.-A.-Ujhely indulás 11.30 délelőtt 5.44 este.
M.-Sziget érkezés 9.29 éjjel 5.36 reggel
M.-Sziget indulás 6.55 reggel 9 24 éjjel.
S.-A. Ujhely indulás 5.45 este 9.21 délelőtt.
Szerencs érkezés 7.48 este 11.02 "
Debreczen indulás 4.12 délután 4 reggel.
Királyháza érkezés 12.31 éjjel 10.03 délelőtt.
Királyháza indulás 3.19 reggel 2.56 délután.
Debreczen érkezés 11.50 délelőtt 9.07 este.
Batyu ind. 3. 12 délután. | Munkács ind. 11.49 d. e.
Munkács érk. 4.23 d. u. | Batyu érkezés 1 d. u.
S.-A.-Ujhely indulás 6.09 este 8.57 reggel.
Kassa érkezés 9.44 éjjel 12.13 délután.
Kassa indulás 5.11 reggel 1.51 délután.
S.-A.-Ujhely érkezés 8.56 reggel 5,30 este.
Ungvár indulás 12.11 délután.
Nyiregyháza érkezik. 6.46 délután.
Nyiregyháza indulás 3.20 reggel.
Ungvár érkezik. 4. 10 délután.

Első erdélyi vaspálya.

Arad indulás 1.20 reggel 4.19 délután.
Gyulafehérvár érkezés 4.51 délután 2.55 éjjel.
Gyulafehérvár indulás 10 délelőtt 12.52 éjjel.
Arad érkezés 8.02 este 11.46 délelőtt.
Piski ind. 3.01 délután. | Petrozsény ind. 7.10 reg
Petrozsény érk. 7.22. est. | Piski érkezés 11.52. d. e.

A magyar keleti vasut.

Nagyvárad indulás 5.07 délután 6.18 reggel.
Kolozsvár " 11.21 éjjel 8.45 reggel.
Brassó érkezés 1.30 délután 6.10 reggel.
Közlekedik csak hétfőn s csütörtökön.
Brassó indulás 2.10 délután 7.30 este.
Kolozsvár érkezés 4.25 reggel 4.40 délután.
Közlekedik csak kedden és pénteken.
Nagyvárad érkezés 10.55 délelőtt 8.32 este.
Kocsárd indulás 3.20 reggel.
M.-Vásárhely erkezik. 5.45 reggel.
M.-Vásárhely indulás 10.05 éjjel.
Kocsárd érkezés 12.26 éjjel.
Kis-Kapus indulas 6.55 reggel 9.40 éjjel.
Nagyszeben érkezés 9.05 reggel 11.40 éjjel.
Közlekedik csak hétfőn és csütörtökön.
Nagy-Szeben indulás 5.40 délután 3.40 reggel.
Kis-Kapus érkezés 7.50 este 5.35 reggel.
Közlekedik csak szerdán és szombaton.
Tövis indulás 9.05 délelőtt 11.46 éj. 4.15. délut.
Gyulafehérvár érk. 9.45 d. e. 12.26 éjjel 5 d.
Közlekedik csak hétfőn és csütörtökön.
Gyulafehérvár ind. 10.10 éjj. 3.19 reggel 8. d.
Tövis érkezés 10.50 éjjel 3.57 reggel 8.40 d. e.
Közlekedik csak szerdán és szombaton.

Alföld-fiumei vaspálya.

Nagyvárad indulás 5.05 délután 9.11 délelőtt
Eszék érkezés 10.23 délelőtt 11.20 éjjel.
Eszék indulás 5 délután 3 reggel.
Nagyvárad érkezés 9.10 délelőtt 7.15 este.
Eszék indulás 5.35 reggel 10,55 délelőtt.
Villány érkezés 7.17 reggel 1.11 délután.
Villány indulás 11.32 délelőtt 10 éjjel.
Eszék érkezés 1.14 délután 2.19 éjjel.

Mohács-pécs-barcsi vasut.

Mohács indulás 5 délután 6.20 reggel.
Barcs érkezés 12 éjjel 10.40 délelőtt.
Barcs indulás 8.08.reggel 6.41 este.
Mohács érkezés 12.20 délután 12.39 éjjel.

Magyar nyugoti vasut.

Székesfehérvár indul. 9.37 reggel. 12.19 éjjel
Grácz érkezik 8.18 reggel 5.53 d. u. 7.53 reg.
Grácz indul 6.40 reg. 9.37 d. e. 7.57 d. e.
Székesfehérvár érk. 5.40 d. u. 3.18 éjjel.
Kiscell indulás 9.26 délelőtt.
Szombathely érkezés 11.26. délelőtt.
Szombathely indulás 12.58 délután
Kis-Czell érkezés 3.8 délután.
Székesfehérvár indulás 9.37 délelőtt.
Szombathely érkezés 4.57 d. e.
Szombathely indul 7.10 regget.
Székesfehérvár érk. 4.49 d. u.
Szombathely indulás 11.56 d. e.
Grácz érkezés 5.53 d. u.
Grácz indulás 9.20. délelőtt
Szombathely érk. 4.47 d. e.
Győr indulás 8.9 reg. 4.46 délután.
Kis-Czell érkezés 12.43 délben 8.35 este
Kis-Czell indulás 2.44 délután 6.26 reggel
Győr érkezés 6.23 este 9. 39 délelőtt

Kassa-oderbergi vasut.

Kassa indulás 5 reggel 12.45 délután.
Ruttek indulás 2.44 délután 1.40 éjjel.
Oderberg érkezés 6.30 este 5.25 reggel.
Oderberg indulás 7.30 este 11 délelőtt.
Ruttek " 2 éjjel 4.15 délután.
Kassa érkezés 4.43 délután 3.50 reggel.
Kassa indulás 6.30 este 5.50 reggel.
Eperjes érkezés 8.02 " 3.36 "
Eperjes indulás 4 délután 2.15. éjjel.
Kassa érkezés 5.30 este 3.10. reggel.

Eperjes-tarnowi vasut.

Eperjes indulás 2.45 d. u. | Orló ind. 4.33 reg.
Orló érkezés 6.10 este. | Eperjes érk. 8.15 reg.

Első magyar gallicziai vasut.

Legenye-Mihály indulás 7.44 este.
Przemysl érkezés 6.13 este 6.20 reggel.
Przemysl indulás 9.02 este 8.34 "
Legenye-Mihaly érkezés 4.26 délután.

HIRDETÉSEK.

Lampel R.

könyvkiadásában Budapesten

IV. vácziutcza 12.,

megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Sz. Hilaire Jozefa

Képes pesti szakácskönyve.

Kovács Irma, Dorn Anna, Gombos Erzsi és többek után.

A magyar gazdasszony házi kincstára,

czimű **függelékkel** összeállitva.

Második javitott és bővitett kiadás. 38 iv, képekkel füzve 1 frt 40 kr. Ára diszesen kötve 2 frt. Vászonkötés aranyozott boritékkal 3 frt. 60 kr. Bérmentes postaküldéssel 15 krral több.

A házi kincstár tartalma: A butorok és házi eszközök tisztitása (48 recept). A kártékony férgek és állatok eltávolitása (143 recept). Pecséttisztitás (26 recept). Házi festés és finom-mosás (39 recept). Toillette-könyv: Jó illatu vizek, szappanok és hajkenőcsök készitése (58 recept). Eczetkészités (21 recept). Élesztőkészités (14 recept). Ételek megőrzése (30 recept). A házi madarak tartása és kezelése. Különféle jegyzetek. — A házi orvos. — A legjobb házi szer. — Égetés és mérgezéseknéli eljárás stb.

E könyv bizonyára legjobban ajánlható mint legjobb és leggyakorlatibb, nők, különösen pedig menyasszonyok és ifjú nők számára.

Az én hitvallásom. Irta Dr. *Hatala Péter.* Tartalom. A vallási krizis. — A régi és az uj csalatkozhatlanság. — A tanitó egyház és a biblia. — A messiás országa. — Az ősbün és a megváltás.— Ki volt Jézus? Jézus kereszténysége, a jövő egyháza. — N. 8drét 178 lap. Füzve, 1 frt 50 kr.

A Chancellor. Kazalon F. R. utas naplója. Irta *Verne Gyula.* Francziából forditotta *Vértessi Arnold.* 8drét, 226 lap. Füzve, 1 frt 40 kr.

INGEK, jól és szilárdon készitett, fehérek vagy szinesek 1 frt 80 kr. — 2 frt 50- — 2 frt 80. 3 frt 10 frtig. **Vászonnadrágok** drbja 1 ft 50 — 2 ft 50 kr.-ig. Kaphatók **Langraf Mór**-nál Budapesten, koronaherczeg-(uri) utcza, „az esernyőhez.“ Ingek megrendelésénél a nyaktágasság megjelölése kéretik· **Árjegyzék, s szövet minta ingyen és bérmentve.**

Landmann J. V.

Budapest,

dohány-utcza 9. szám 2-ik ajtó.

Kitüntetések:

Királyné ő felsége 1868. marc. 4. Budapest, Hamburg 1869. Köln 1870. | Schleswig-Holsteini iparmű-kiállitás 1869. Linz 1871. Bécsi világkiállitás 1873.

Női ruha készitő.

T. cz. Ezennel van szerencsém magamat a mélyen tisztelt hölgyvilágnak

női ruhák.

átvételére ajánlani a legujabb és legdivatszerűbb forma után készitve. A legfinomabb legizletesebb s legelőkelőbb

divatmü-czikkekből 185

nagy választéku raktárt tartok.

Alapos utbaigazitást adok a mértékvevésnel, rajzolásnál és szabá-nál

A magas kitüntetések, melyeket nyerni szerencsés valék, kezeskedhetnek szakmabani jártasságomért, s remélem, hogy mélyen tisztelt megbizóim megelégedését kinyerni itt is szerencsém leend.

Vidéki megrendeléseknél elegendő a merték beküldése.

A háztartás és konyha számára

ajánljuk a következő gyakorlati cikkek dús választékát:

Uj petroleum főzőkészülékek, oly sikeres találmany mely czélszerűsége, veszélytelensége, a tüzelés olcsósága és kényelmes használhatóságánál fogva hivatva van, általános használatba jönni. Egy edénynek szolgáló készülék frt. 3.60, 5.40, 7.30, két ldénynek 6.60, 9 50, 12 frtig, s a hozzá való tazokakat, burgonya-, thea-, tejfőzők 60 krajczártól 2 forintig.

Comfort kávéfőző gőz-gépek, vagyis a borszeszszel használható gépek legtökéletesebbjei, melyek alig tiz percz alatt készitenek kitünő kávét.

	1	2	3	4	6	8	10	12 csésze feketének
frt	5.80	6.70	7.50	8.50	9.70	11.—	12.80	15.60 darabja.

Szinte ilyenek **tejforralóval egybekötve,** melyekkel a reggelit az asztalon tökéletesen el lehet késziteni:

1 3 6 8 csésze feketének
10.50, 13.50, 16.50, 19 frtig.

Chinai (alpacca) ezüst evőkészletek gyári raktára, melyeknek részletes árjegyzékével és rajzaival kivánatra szolgálunk.

Kitünő kávépörkölők, borszeszszel használhatók: ¼ ½ ¾ 1 fontnak frt 3.— 3.80 4.50 5 75.

Asztali csengetyük nyomó-készülettel 1.80, 2.—, 2.50, 3, 4—8 frt, közönséges 40, 75 kr., 1 frt, 1.50—2 frtig.

Franczia istálló-lámpás, tüzmentes szilárd készitmény olajnak, 3 nagyságban frt. 1.70, 2.40, 2.90.

Asztali kések és villák csont, ébenfa, sat. nyelű angol és steyer készitményű nemei, tuczatja 4.50—15 forintig.

Esernyő-állványok vasból különféle kiállitású elegáns nemei 4, 5, 6.50, 15 forintig.

Angol szénvasalók jó szerkezetű két neme 3.50 és 4 frt.

Zsebben hordható angol borszesz-lámpa, uton mint a házual előnyn el használható 1 frt 40 kr.

Amerikai dugaszoló gépecske palaczkok légmentes bedugaszolásához 1 frt 80 kr.

Piège perpetuel souricière, folyvást önmagától felállitódó **egérfogó** 1 és 1 frt 80 kr.

KERTÉSZ ÉS EISERT Budapesten, Dorottyautcza 2. sz.

Raktárunk kimeritő, rajzokkal ellátott árjegyzékével szivesen szolgálunk.

Irásbeli megbizások utánvét mellett gyorsan eszközöltetnek.

Britannia-ezüst

az egyetlen ércz, mely ezüstfehér szimét maradandón megtartja, s Angolországban csaknem minden finomabb háztartásban található, mert épen oly jó mint az ezüst, s ára majdnem csak egy huszadrésze a valódi ezüst árának. A valódi britannia-ezüst az alább jegyzett árakon **Bressler M. angol érczáru-raktárában Bécsben (Stadt, Schottengasse 9)** kapható és pedig:
1 db. **kavés kanál** 10, 15, 20, 25, 30, 40, 45 kr,
½ tczt. " " 60, 80 kr, 1 frt, 1.20, 1.50, 2 frt.
1 db. **evőkanál** 30, 35, 40, 45, 50, 60 kr; — ½ tczt. 2 frt, 2.50, 3, 3.50 frt.
1 pár **kés és villa** (ezüstnyél) csak 80 kr; ½ tczt. csak 4 frt.
1 db. **thea-szürő** 30, 40, 50, 60, 80 kr, 1 frt, nyéllel vagy anélkül.
½ tczt. **étszer-rács** (Esszeugrastl) csak 2.50; — ½ tczt. **tojáspatack** 2 fat.
½ tczt. **asztalkendőtartó** 2 frt 50, — 1 **bors-szóró** 60 kr.
1 db. **czukorszóró** 80, 90 kr. 1 frt; — 1 **kézl gyertyatartó** 60, 80 kr, 1 frt, 1 frt. 50 kr.
1 pár **nagy finom gyertyatartó** 3 frt, 3.58, 4, 4.50, 5, 6 frt; — ½ tczt. **csemege-étszer** 3 frt 50 kr.
½ tczt. **gyerek-kanál** 1.50, 2, 2.50; — d.. **tejes kanál** 60, 80 kr, 1 frt, 1.20, 1.50; — 1 db. **leveses kanál** 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 frt.
1 db. **tálcza** 8", 90 kr. — 10" 1 frt 20, — 12" 1.50, — 14" 2 frt, — 16" 2.50, — 18" 3 frt, — 20" 3 frt 50 kr.; (gömbölyű, tojásdad vagy négyszögü alakban.) — **Thea-teriték** két személyre 15 frt, — négy személyre 18 frt, — hat személyre 21 frt, — 8 személyre 26 frt. Mind-e czikkek bámulatos olcsó áron.

Megrendelések a vidékről „**Bressler M. angol érczáru raktárába, Bécsben, (Stadt, Schottengasse 9.)** intézendők, s ezek postafordultával, után véttel eszközöltetnek.

Kivánatra egyes darabok is küldetnek, hogy az áru kiválóságáról mindenki meggyőződhessen. — 100 frtra menő vásárlásánál 10% engedtetik el.

Képes árjegyzékek ingyen bérmentetem küldenek. 178

Helyiségváltoztatás.

Skriván Ferencz

11 év óta fennálló **KALAP-GYÁR RAKTÁRA,** mely eddig a vácziutczában volt, most a **belvárosban kis-korona utcza,** a váczi utcza sarkán a „Korona kávéház“ átellenében létezik.

Hampel Győző,

Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

(Hampel-féle ház),

árjegyzéke.

Napiárak vámfontonként = ½ Kilo.

Czukor, legfinomabb	24½	kr.
" finom	24	"
" Pilet	23½	"
" törve	26	"
Kávé, Caracuya, halvány	70	"
" Zanzibar, sötét	74	"
" Portorico, zöld	79	"
" Ceylon, igen finom	80	"
" Cuba, legfinomabb	85	"
" " valódi Bordeaux	88	"
" Mecca válogatott	82	"
" Arany Jáva	95	"
" Pörkölve jó	82	"
" " vegyiték: Moc. Cuba, Jáva	105	"
Rizs, Aracan majdnem törmelék-mentes	9	"
" Rangoon, legfinomabb	10	"
" **olasz, Fioretton**	12	"
" " fényes	14	"
" " " non plus ultra	18	"
Árpakása minőségként 25, 22, 20, 16 és	10	"
Stearin gyertya 6-as és 8-as	50½	"
Salátaolaj legfinomabb	50	"
Dara	14	"
Mandola édes	54	"
Mazsolaszőlő	36	"
Háziszappan	22	"
Keményitő jeles minőségü	22	"
" legfinomabb Tullanglais	18	"
Szilva valódi török	16	"

Valódi francia pezsgőborok.

Veuve Clicquot, Ponsardin	3 frt 85 kr.
L. Roederer Carte blanche	3 frt 85 kr.
Heidsick & Comp. Monopole	4 frt — kr.
Moët & Chandon crém rosé	3 frt 90 kr.
Delbeck & Cie	2 frt 75 kr.
B. D. Pol & Cie	2 frt 75 kr.
Gustave Gibert	2 frt 50 kr.
De Villers, rosé	2 frt — kr,
F. de Bart & Comp.	2 frt — kr.

Szulini viz.

25 és 60 palaczk ládákban	6 frt 25 kr.
5 láda	30 frt 50 kr.

Az árukat kivánatra bérmentve a házhoz küldöm.

Cukrot csak egész süvegben szállitok, a többi árukból mérek legkevesebb egy vámfontot, melyből 112 font 100 bécsi fontnak felel meg.

Üzleti helyiségem hétköznapokon délelőtti 8—12, délután 2—7 óráig van nyitva.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legnagyobb gonddal teljesittetnek.

Hampel Győző,

Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

123

Weisz D.

Magyarország első és legnagyobb

VARRÓGÉP-RAKTÁRÁNAK

tulajdonosa,

Budapesten, József-tér 14-ik sz.

legkedvezőbb fizetési feltételek, ingyen oktatás és 5 évi irásbeli jótállás mellett ajánlja a világ leghiresebb gyáraiból való varrógépeit, ugymint: **Wheeler** és **Wilson-, Singer-, Howe-, Anger-, Grover** és **Backer** stb.-féléket, családi használatra 50 frttól, kézmüvesek számára 60 frttól feljebb.

Ugyanott van az ép oly gyakorlatias mint kitünő **petroleum-főzőkályhák főraktára** is.

Valamint kaphatók **légnyomatu házi és szobatávirók, husvagdaló gépek, vizszürö készülékek, kés- és villa-tisztitó gépek, varrógép-alkatrészek-, tü, czérna** a kitett árszabály szerint, továbbá **viz- és légszeszvezetéki tárgyak** is haphatók.

Műhelyeimben gépjavitások a legolcsóbban eszközöltetnek.

218

Tisztelettel

Weisz D.

Franczia

híg hajfestőszer

(Chromatique Parisien),

melylyel a hajat legfőlebb 10 percz alatt tetszés szerint tartósan feketére, barnára vagy szőkére festhetni, és melynek hatása már általánosan olyannyira ismert, hogy további ajánlatra nincs utalva. Ára 2 frt, postán küldve 10 krral több.

Budapesten, kapható TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyutcza 7. sz.

Dr. Handler Mór

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint

magömléseket,

az **ingerlékeny gyengeséget,** az **ondófolyást,** különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is), **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;
3) **hugycsőszüküléseket:**
4) friss és idült nyákfolyásokat **nőknél,** az ugynevezett **fehérfolyást,** és az onnan eredő

MAGTALANSÁGOT;

5) **börkiütéseket;**
6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

26

Budapest, 1875. Nyomatott Vodianer F.-nél.